Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

13 июль, пайшанба, 1995 йил
Сотувда эркин нархда.
№ 133 (1135)

ҚИШЛОҚ АҲЛИНИ, ЁШЛАРНИ БОҚИМАНДАЛИК КАЙФИЯТИДАН ХАЛОС ЭТИШ, УЛАРДА ТАДБИРКОРЛИК, ИШБИЛАРМОНЛИК ИШТИЁҚИНИ УЙҒОТИШ ЗАРУР

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

12 июль куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Америка Қўшма Штатларининг халқаро ривожланиш бўйича агентлиги раҳбари ўринбосари Томас Дайнни қабул қилди.

Ислом Каримов Ўзбекистон билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги ўзаро муносабатлар тобора кенгайиб бораётганини мамнуният билан қайд этиб, мамлакатимиз ушбу алоқаларни янада мустаҳкамлашга тайёрлигини таъкидлади. Бу алоқаларни мустаҳкамлашда жаноб Томас Дайн раҳбарларидан бири бўлган агентлик ҳам сезиларли ҳисса қўшаётганини айтди.

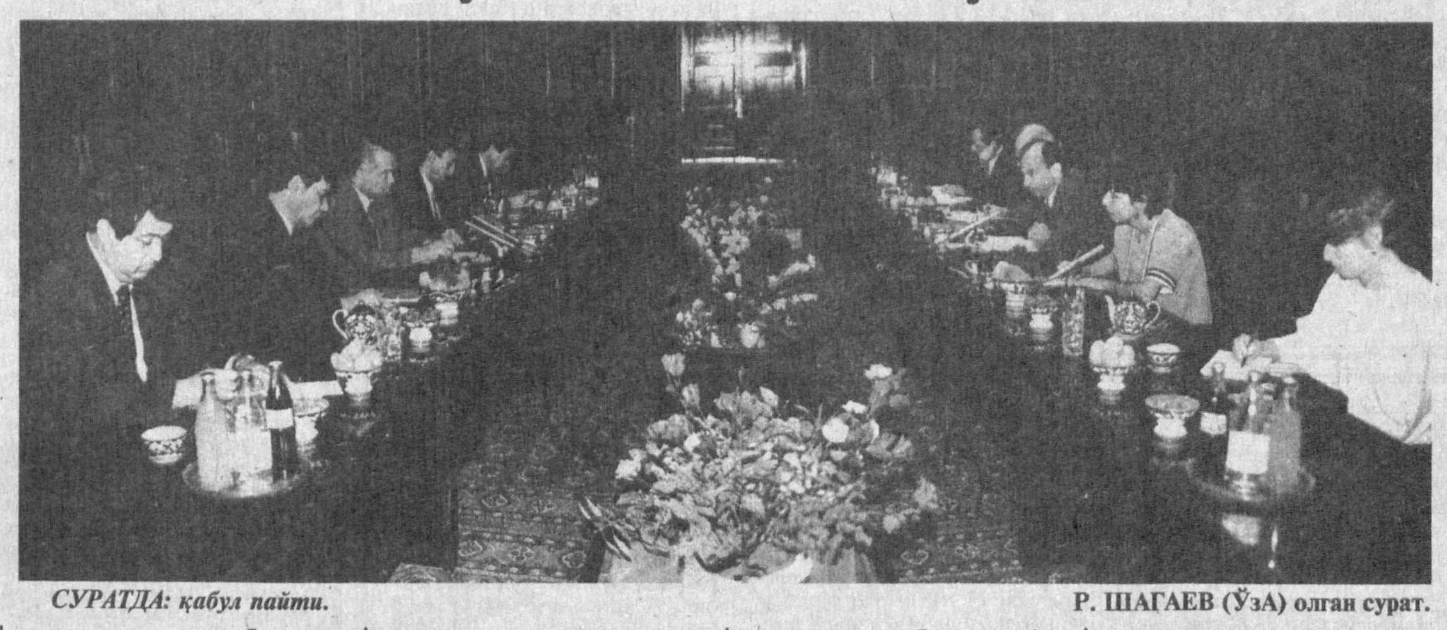

СУРАТДА: қабул пайти.

Р. ШАГАЕВ (ЎзА) олган сурат.

Томас Дайн АҚШ ҳукумати Ўзбекистон билан ҳар томонлама алоқаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор бераётганини айтди. У ташрифи давомида мамлакатимиздаги бир қанча вазирликлар ва идоралар раҳбарлари билан музокаралар ўтказгани, Нукусдаги экология муаммолари билан яқиндан танишгани ҳақида сўзлаб, ушбу учрашувлар келгусидаги ҳамкорлик учун яхши замин бўлажагини таъкидлади.

Суҳбат чоғида иқтисод, сиёсат, молия, экология ва соғлиқни сақлаш соҳаларидаги ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш борасида фикрлашиб олинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосарлари Ў. Султонов, Б. Ҳамидов, ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

Қабул чоғида Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Генри Лии Кларк ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ТАШКИЛИЙ МАСАЛА КЎРИЛДИ

Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази кенгашининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда ташкилий масала кўрилди. Марказ раҳбари Эркин Юсупов аризасига кўра вазифасидан озод этилди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Неъмат Аминов марказ раҳбари этиб сайланди.

Йиғилишда Президент давлат маслаҳатчиси Ҳ. Жўраев нутқ сўзлади, Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов қатнашди.

(ЎзА).

• *Хусусийлаштириш — давр талаби*

БИРДАНИГА УЧТА ФЕРМА СОТИЛДИ

Бу воқеа республикада учинчи бўлиб Зарбдор туманида ўтказилган «Ким ошди» савдосида рўй берди

Режага кўра, туманда шу йилнинг биринчи ярмига қадар 2 миллион сўмлик, иккинчи ярмида эса яна шунча миқдордаги иншоотлар хусусийлаштирилиши лозим эди. Февраль ойида ўтказилган дастлабки аукционда олтита савдо дўкони, еттита автотранспорт воситаси сотилди.

Май ойида эса олтита дўкон, сомсахона, қаҳвахона, иккита автотранспорт, биттадан клуб ва қишлоқ врачлик амбулаторияси ўзининг янги эгаларини топди. Туманда ташкил этилган сўнгги «Ким ошди» савдосида эса учта йирик ферма сотувга қўйилди. Натижада йиллик хусусийлаштириш режаси олти ой ичида бажарилди. 4 миллион сўмлик ўрнига 9 миллион 207 минг сўмлик иншоотлар сотилди.

Туман ҳокимлиги, унинг хусусийлаштириш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлими, хўжаликлар ва ташкилотлар раҳбарларининг Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 24 мартдаги «Чорвачиликда хусусийлаштиришни давом эттириш ва хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорини амалга татбиқ этиш мақсадида республикамизда учинчи бўлиб бир йўла учта йирик чорвачилик фермасини «Ким ошди» савдоси орқали сотиши муҳим воқеага айланди.

Туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Бўтабек Турсунмуродовнинг таъкидлашича, чорвачилик объектларининг «Ким ошди» савдосидаги ўзига хослиги шундаки, давлат хўжалигига қарашли мазкур фермалар аввал ширкат хўжалигига, сўнгра ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганди. Демак, мулк шакли ўзгаришининг учинчи босқичини ўтаган ушбу фермаларга эгалик қилмоқчи бўлган шахслар мулк қийматининг дастлабки ўн фоизини Кўчмас мулк биржасига эмас, балки хўжалик хазинасига тўлайди. Мулкнинг давлат тасарруфидан аллақачон чиқиб кетганлиги шуни тақозо этади.

Хуллас, қизғин баҳслар, тортишувлар билан ўтган «Ким ошди» савдосида «Тараққиёт» ширкатлар уюшмасининг «Шаҳристон» жамоа фермасини Лапас Йўлдошев 600 минг сўмга, «Андижон» ширкатлар уюшмасининг чорва фермасини Улуғбек Тошбоев 3 миллион 150 минг сўмга, Й. Қурбонов номли ширкатлар уюшмасининг фермасини Босим Усанов 2 миллион 100 минг сўмга сотиб олдилар.

Савол туғилади: фермалар сотилди, бундан кейин моллар зоти бузилиб кетмаслигига, сут ва гўшт ишлаб чиқариш кўпайишига, чорвадорнинг моддий манфаатдорлиги яхшиланишига кафолат бўладими? Бу саволимизга туман ҳокими Илҳом Пардаев қуйидагича жавоб берди:

— Фермаларни сотиб олиш учун четдан харидор изламадик. Ўша ернинг ўзида ишлаётган мутахассисларга сотдик. Бир неча ой давомида фермалар тўлиқ «инвентаризация»дан ўтказилди. Ҳар бир қорамол, жумладан, сигир ва бузоқ зотига, маҳсулдорлиги ва ёшига қараб турлича баҳоланди. Бино, техника воситалари, ер майдони баҳолари ҳам оқилона белгиланди. Ҳар бош шартли мол учун ажратилган 0,45 сотих ерни «Энди хусусий бўлдинг», деб олиб қўймаслиги учун туман ҳокимлиги, хўжалик раҳбарияти, хусусий ферма раҳбари ўртасида беш йиллик шартнома тузилди. Ҳатто касаба уюшмалари хусусий ферма чорвадорлари манфаатини ҳимоя қилишлари ҳам шартномада аниқ кўрсатилган. Бу билан биз хусусий мулк эгасига ҳам ёрдам берамиз, ҳам ундан иш талаб қиламиз.

«Ферма хусусийлаштирилди, энди иш яхши кетадими?» деган саволимизга жавобан туман деҳқончилик-саноат уюшмаси раиси Бурҳон Тошбоев бундай деди:

— Маълумки, фермалар давлат тасарруфида бўлганида ҳам, кейинчалик улар ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганида ҳам мулкка хўжасизлик муносабатидан, боқимандалик кайфиятидан тўлиқ воз кечилди, деб айтолмаймиз. Уни сотиб олган «хўжайин» эса муносабатини бир зумда ўзгартирди. Беданинг биринчи ўримиданоқ хашак жамғаришга, ғаллага ўроқ тушган заҳоти сомонини ташиб олишга, экиндан бўшаган майдонларга дарҳол озуқа учун такрорий ва оралиқ экинлари экишга киришиб кетди.

Бир сўз билан айтганда, улар «ферма — давлатники, ферма — жамоаники» деган иллатлардан воз кечиб, «ферма ўзимникику, ишласам ўзим учун, оилам учун ишлайман-ку» қабилида иш кўра бошладилар. Шунинг ўзиёқ хусусий фермаларда катта ўзгаришлар бўлишидан дарак беряпти.

Илоҳим, шундай бўлсин. Зеро, халқни хусусий фермалар, тадбиркорлар боқади. Улардан умид, манфаат катта.

Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Ж. Серэкс раҳбарлигидаги Швейцария Қизил хоч жамияти делегацияси Оролбўйидаги экология вазияти билан танишиш мақсадида Қорақалпоғистонда бўлди.

Меҳмонлар сафар давомида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси раиси ўринбосари, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси Раиси У. Аширбеков билан учрашди. Учрашув чоғида У. Аширбеков Оролбўйи минтақасидаги аҳвол, тиббий хизмат тармоқлари фаолияти ва аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш борасида олиб борилаётган ишлар ҳақида гапириб берди.

Швейцариялик меҳмонлар оролбўйиликларга амалий кўмак беришга тайёр эканликларини билдирдилар. Учрашувда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси Б. Жуманиёзов, Ўзбекистон Республикаси Қизил ярим ой жамияти марказий қўмитаси раиси Ў. Воҳидова иштирок этди.

(ЎзА).

ТЎҚИМАЧИЛАРНИНГ БОРДИ-КЕЛДИСИ

Яқин ўтмишимизда ҳам соҳадош корхоналар, ташкилотларнинг ўзаро борди-келдиси яхши анъанага айланиб қолган эди. Лекин сўнгги уч-тўрт йил ичида бу қадрли анъанага деярли эътибор берилмайдиган бўлиб қолганди. Фарғона ва Бухоро шаҳарларидаги тўқимачилик корхоналари мазкур анъанани тиклашга жазм қилдилар.

Фарғона вилоятидаги енгил саноат корхоналарининг энг тўнғичи тўқимачилик комбинати меҳнаткашлари таклифига биноан ёш бухоролик тўқимачилар бир неча кун давомида водийликларнинг меҳмони бўлишди. Улар комбинат ишчилари ҳаёти ва ишлаб чиқаришдаги фаолиятлари билан яқиндан танишдилар. Ўзаро фикрлашувлар, касбга оид суҳбатлар, ишлаб чиқаришдаги тажриба алмашишлар бухороликларда яхши таассурот қолдирди.

Шуниси эътиборга сазоворки, ташриф фақат ишлаб чиқариш тармоқлари билан боғлиқ бўлиб қолмай, иккала корхона ёшлари зукколик ва қувноқлик бобида ҳам беллашдилар. Фарғоналиклар меҳмонларга халқимизга жуда манзур бўлган «Маъриф ва Шариф» кинокомедиясидаги образлар орқали қизиқарли саҳна томошаларини тортиқ қилишди. Меҳмонларнинг чиқишлари ҳам тўқимачилар саройига тўпланган кўплаб ишқибозлар ёдида узоқ сақланиб қоладиган бўлди.

Энди август ойида фарғоналик тўқимачилар Бухорога ташриф буюришади.

С. НАБИЕВ.

ФРАНЦИЯДА ЎЗБЕКИСТОН КЎРГАЗМАСИ

Франциянинг қадимий шаҳарларидан бири Клермон-Ферранда 7 июль куни «Ипак йўли» номли кўргазма очилди. Ўзбекистон Республикасининг Франциядаги элчихонаси, шаҳар ҳокимлиги ҳамда юртимиз шайдоси Жан-Марк Эм ҳамкорлигида ташкил этилган бу кўргазмада ўзининг ажиб нафосати билан хорижлик сайёҳлар эътиборини жалб этиб келаётган Самарқанддаги Гўри Амир мақбараси, Регистон майдони, Бухородаги Лаби Ҳовуз ансамбли, Хивадаги мадраса ва кўкка бўй чўзган миноралар, Тошкентдаги замонавий бинолар, бир сўз билан айтганда, ота-боболаримиз бизга қолдирган бебаҳо мерос, халқимизнинг бугунги бунёдкорлик меҳнати ҳақида ҳикоя қилувчи суратлар намойиш этилмоқда.

Кўргазмадан шунингдек, қадимий гиламлар, ҳунармандчилик буюмлари, ўзбек миллий либослари ҳам кенг ўрин олган. Ўзбек гиламлари Францияда жуда машҳурлигини, хусусан, Манге хоним раҳбарлик қилаётган Клермон-Ферран гиламлар музейи ўзбекистонлик гиламдўзлар билан амалий ҳамкорликни йўлга қўйиш ниятида эканини таъкидлаш жоиз.

Кўргазма 2 ой давом этади. Шу вақт ичида 10 мингдан зиёд киши кўргазмага ташриф буюриши кутилмоқда.

(ЎзА).

ИШТАРХОНДА ШУНДАЙ КОРХОНА БОР

Ўзбекистон Меҳнат вазирлиги билан Болгариянинг «Вено» фирмаси Ёзёвон туманидаги Иштархон қишлоғида «Меҳнат» қўшма корхонасини ташкил этди. Зарур дастгоҳлар Болгариядан келтирилди. Бунинг учун қарийб 9 миллион сўм сарфланди. Ҳозир корхонада 27 нафар қишлоқ ёшлари меҳнат қилмоқда. Бу ерда асосан турли қалинлик ва ўлчамдаги тўрт хил плёнка ишлаб чиқарилади. Йил давомида 4 миллион погонометр маҳсулот тайёрланади.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, қўшма корхонани барпо этиш сарф-харажатлари саккиз ойда қопланади.

(ЎзА).

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

Самарқанд вилоят фаолларининг йиғилиши бўлди. Унда 1995 йил биринчи ярмида вилоятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш масалалари муҳокама қилинди. Йиғилишни вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов бошқарди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари — «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов йиғилишда нутқ сўзлади.

* * *

Хоразм вилояти фаолларининг ҳам ана шу масалага бағишланган йиғилиши бўлди. Унда вилоят ҳокими М. Жуманиёзов сўзга чиқди.

(ЎзА).

* * *

Фарғона вилояти фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда «Вилоятда 1995 йилнинг биринчи ярмида ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва ислоҳотларнинг бориши якунлари тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди. Кун тартибидаги масала юзасидан вилоят ҳокими М. Исломовнинг маърузаси тингланди.

Фаоллар йиғилишида кун тартибидаги масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Н. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Бухорода иқтисодий ислоҳотларни жадаллаштириш ва ярим йиллик якунларига бағишланган йиғилиш бўлди. Уни вилоят ҳокими М. Раҳмонов бошқарди.

Йиғилишда бу борада муайян силжишларга эришилганини қайд этиш билан бирга, корхоналар рақобатбардош маҳсулотларни кам ишлаб чиқараётгани, натижада омборларда сифатсиз маҳсулот тўпланиб қолаётгани, ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан гўшт, сут, тухум етиштириш камайганига эътибор қаратилди. Бу камчиликларни бартараф этиш юзасидан чора-тадбирлар белгиланди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари — «Ўзистиқболстат» давлат қўмитаси раиси Ў. Исмоилов йиғилишда сўзга чиқди.

* * *

Андижон ва Жиззахда ҳам ана шу масалага бағишланган йиғилиш бўлди. Йиғилишларда — Андижонда вилоят ҳокими Қ. Обидов, Жиззахда эса вилоят ҳокими А. Тошкенбоев нутқ сўзлади.

ИСЛОҲОТЛАР ЖАДАЛЛИКНИ ТАҚОЗО ҚИЛАДИ

Наманганда бўлиб ўтган вилоят фаоллари йиғилиши қатнашчилари вилоятда иқтисодий ислоҳотларнинг боришини, халқ хўжалиги тармоқларининг биринчи ярим йилликдаги иш якунларини кўриб чиқдилар. Иқтисодий истиқболни белгилаш ва статистика органларининг Вазирлар Маҳкамасининг республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунларига янгича ёндошув ҳақидаги қароридан келиб чиқадиган вазифаларини муҳокама қилишга алоҳида эътибор берилди.

Йиғилиш иштирокчилари корхона фаолиятининг асосий самараси — ялпи маҳсулот эмас, балки бу маҳсулотнинг ички ва ташқи бозордаги рақобатбардошлигидан иборат бўладиган ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни жадаллаштириш зарурлигини таъкидлашди. Бу истеъмол бозорини турли хил мол ва хизмат билан тўлдиришга кўмаклашади. Йиғилишда, шунингдек, вилоят иқтисодиётини янада мустаҳкамлаш, кишиларнинг турмуш даражасини кўтариш учун барча имкониятларни ишга солиш хусусида ҳам сўз юритилди.

Фаоллар йиғилишини Наманган вилояти ҳокими Б. Рапиғалиев бошқарди.

(ЎзА).

• *Фармон ва ижро*

СЎМИМИЗ ҚУВВАТИ ОШМОҚДА

Президентимизнинг шу йил 28 июндаги «Ўзбекистон Республикаси миллий валютаси ички алмаштирилишини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг шу масалага оид қарорига кўра, хорижий валюталарни алмаштириш чоғида фуқароларнинг паспортига белги қўйиш ва бошқа турли хил чеклашлар бекор қилинди. Хўш, ана шу фармон ва қарор жойларда қандай амал қилмоқда? Бу саволга жавоб топиш ниятида пойтахтдаги бир неча валюта алмаштириш шаҳобчаларида бўлдик.

«Ўзсаноатқурилишбанк»нинг Юнусобод туманидаги пул алмаштириш пунктидамиз. Навбат кутувчилар деярли йўқ. Кассир аёлга валюта сотиб олмоқчилигимизни айтдик.

— Марҳамат, қанча доллар керак? Фақат паспортингизни кўрсатсангиз... — деди у, мулойим оҳангда.

Кассирга ҳужжатимизни кўрсатиб мақсадимизни тушунтирдик.

— Кўриб турганингиздай қарор кучга кирганидан буён, шаҳобчамиз олдида узундан-узун навбатда туришлар йўқ. Ҳар ким зарур миқдордаги хорижий валютани амалдаги расмий қийматига мувофиқ сотиб олиши ёки сотиш мумкин.

Шу пайт навбатдаги мижоз Татьяна Лукащенко келиб, 100 доллар олмоқчилигини билдирди.

Унинг илтимоси ҳеч қандай расмиятчиликларсиз, бир зумда қондирилди.

У аёлдан қарорнинг ижроси ҳақидаги фикрини сўрадик.

— Биласизми, — деди у, — бундан бир неча ой аввал валюта сотиб олиш ниятида бир неча пул алмаштириш пунктларига мурожаат қилгандим. Лекин муродим ушалмади. Чунки ўшанда хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг мижозлар ҳатто июль ойи учун рўйхатга ёзилишган экан. Вазирлар Маҳкамасининг «Нақд сўмни эркин муомаладаги валютага алмаштиришнинг чекланган миқдорини олиб ташлаш тўғрисида»ги қарорини газетада ўқидиму, пулимни қўлтиқлаб тўғри шу ерга келдим. Ва қарорнинг амал қилаётганлигига тўла ишонч ҳосил қилдим.

«Ўзсаноатқурилишбанк»нинг Юнусобод бўлими бошқарувчиси А. Хидировнинг таъкидлашича, шу куни тушликка қадар шаҳобчада аҳолига 332 Америка доллари сотилибди. Мижозларнинг аксарият қисми, тижорат операцияси учун хорижий моллар харид қилиш, чет элга саёҳатга чиқиш ниятидаги кишилар экан.

— Вазирлар Маҳкамасининг қароридан сўнг шаҳобчамизда навбат кутувчиларнинг сони кескин камайди, — дейди Миллий банкнинг Мирзо Улуғбек туманидаги пул алмаштирув шаҳобчасининг смена кассири Г. Абдиева. — Аҳоли кунига ўрта ҳисобда 4000—5000 сўмлик валюта харид қилмоқда.

Пойтахтимизда ишлаб турган бошқа валюта алмаштириш пунктларида бўлганимизда ҳам вазият ўз ўрнига тушганлигини кўриш мумкин. Энг муҳими — пул алмаштирув шаҳобчаларида одамларнинг узундан-узун навбатда турганликларини учратмайсиз. Бу ерда ҳеч қандай асаббузарликларсиз пул алмаштириб, қайтаётган одамларнинг юзидан қандайдир мамнунликни илғагандек бўласиз.

— Буларнинг ҳаммасини мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотларнинг босқичма-босқич амалга оширилаётганлиги, ички бозорларимизнинг маҳсулотларга сероблиги, республикамизда чет эл сармоясининг жадаллик билан кириб келиши ва мавжуд маҳаллий корхоналарнинг экспорт-импорт қувватининг ошганлиги, пировардида республикамиз валюта заҳирасининг етарли даражага чиққанлигининг самараси деб тушунмоқ лозим.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Тадбиркорга омад ёр*

ХУСУСИЙЛАШТИРИШ ХОСИЯТИ

Гагарин шаҳрининг бир четидаги эски «Маиший хизмат уйи» буюртма йўқлигидан ташландиқ ҳолга келиб қолганди. Ўн олти йил давомида бу ерда бичувчи бўлиб ишлаган қозоқ аёли Айимтўри Акбердиева ҳар гал унинг ёнидан ўтганида қадрдон ишхонасининг не аҳволга тушганини кўриб ич-ичидан ачинарди.

Ахири бўлмади, бир куни турмуш ўртоғи Жамбул Пирназаровга кўнглини очди.

— Шу бинони хусусийлаштириб олсак?

— Ўйлаб гапираяпсанми, қаердан пул топамиз, — деди эри бепарвогина.

— Давлатдан кредит оламиз, етмаса, молимизни сотамиз, — қатъий қарор қилди Айимтўри.

Аёл айтганини қилди. Лекин бу осон кўчмади. Ойлаб банкка, Мирзачўл тумани раҳбариятига, бино тасаррувида бўлган Жиззах вилоят ташкилотига елиб-югурди. Аммо у бир нарсадан хурсанд. Қаерга, кимга учрашиб мақсадини тушунтирса ишбилармон аёлни қўллаб-қувватлашди, кўмаклашишди.

Нуфузли комиссия кўчмас мулкни сўм-купондан олдинги пул билан бир ярим миллион сўмга баҳолади. Давлатдан эса 70 миллион сўмлик кредит маблағи ажратилди.

Айимтўри оиласи билан енг шимариб ишга тушиб кетди. Ишни эгасиз қолган тўрт девордан иборат икки қаватли бинони таъмирлашдан бошлади. Шунинг ўзига уч миллион сўм сарф-ҳаражат қилди. Қолган пулга тикув машиналари, бошқа зарур дастгоҳлар, мато-газламалар сотиб олди. Сўнгра тикувчи-бичувчи қизларни, бир вақтлар ўзи билан ишлаган моҳир усталарни излаб топди. Иш унчалик қийинчиликсиз юришиб кетди.

Илгари бу ердан безган буюртмачилар бирин-сирин яна кела бошлашди. Уддабурон раҳбар мижоз тўплашнинг ҳам оддий йўлини ўйлаб топди. Бозор ичида, шаҳарнинг аҳоли гавжум қисмида тайёр кийимлар ва буюмлар кўргазмаларини ташкил этди. Асосан, шаҳарда яшовчи ўзбек, қозоқ, рус ва бошқа миллат кишиларига мослаб тикилган эркак-аёлларнинг миллий кийимлари, келинлик либослари, кўрпа-ёстиқ жилдлари кўпчиликнинг эътиборини тортмай қолмади.

Ишлаб чиқариш кун сайин кенгайиб бораверди. Бу олинаётган фойда эвазига бўлди. «Маиший хизмат уйи» бўлган даврда кунига 150-200 сўмлик иш бажарилган бўлса, эндиликда бу кўрсаткич икки минг сўмдан ошди. Ойлик маош, ёрдам пули, ишлаб чиқариш ҳаражатларидан ташқари ҳисоблаганда ойига хусусий фирма хазинасига ўн минг сўм атрофида соф фойда тушяпти.

Икки йил ичида меҳнат жамоаси 40 кишига етди. Аёллар ва эркаклар сартарошхонаси, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш устахонаси, электр асбоблари — чанг ютгичдан тортиб радио-телевизор ва совутгичгача тузатадиган цехлар ишга туширилди. Жамоанинг кўп миллатлиги ҳисобга олиниб, «бар» ва миллий ошхона ташкил этилди. Йигирма ўринли меҳмонхона ҳам шинамлиги, хизмат турлари, арзон баҳоси туфайли тезда ўз мижозларини топди.

Олинаётган фойда эвазига корхона тўлиқ газлаштирилди, иситиш тармоқлари юз фоиз қайта тикланди. Фирма дўкони очилди. Фахрийлар учун махсус кўчма хизмат бригадаси фаолият кўрсатаяпти. Қатъий тартибда ҳафтада бир марта уйма-уй юриб хизмат кўрсатувчи гуруҳ таркибида сартарош, этикдўз, бичувчи ва тикувчилар бор. Сайёр бригаданинг ҳар бир сафарида буюртмачиларнинг талаб-истаклари, эътирозлари ёзиб бориляпти. Шу асосда ишдаги айрим жузъий камчиликлар бартараф этилиб, маҳсулот сифатини яхшилаш сари ўзгаришлар рўй бермоқда.

Ҳозирнинг ўзида тадбиркор аёллар жамоаси давлатдан олинган етмиш миллионлик қарздан қутилиб бўлди. Энди «Аделет»нинг ўзи бошқаларни қарз қилиб қўймоқда.

Фирма бошлиғи Айимтўри Акбердиева корхонанинг яқин истиқболи хусусида шундай дейди:

— Маҳсулотимизга талаб фақат шаҳарда эмас, балки ундан ташқарида ҳам ошиб боряпти. Қўшни Жеттисой, Оқолтин туманларида ҳам мижозларимиз бор. Шунга қарамай биринчи галда Мирзачўл тумани аҳолиси эҳтиёжини қондиришга сафарбар этилганмиз. Шуни ҳисобга олиб, шаҳарнинг аҳоли тиғиз мавзесида, Абай номли ва «Тошкент» ширкатлар уюшмаларида корхонамизнинг филиалларини очдик. Хуллас, халқимизнинг буюртмаси асосида хизмат соҳасини кенгайтириб бораверамиз. Келгусида ўзбек чопони, қозоқ чакмони тикишни, гилам тўқиб, кигиз босишни мўлжаллаб турибмиз. Насиб этса, «юрта»лар ҳам (қозоқларнинг анъанавий миллий кўчма уйи — ўтов) тайёрлаш ниятимиз бор.

К. РИХСИЕВ,
Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

***СУРАТДА:** фирма раҳбари Айимтўри Акбердиева (ўртада) чеварлардан Жузунгул Жиянбекова (чапда) ва Марал Аҳмедова билан.*

Нурмамат АЛМУРОДОВ
олган сурат.

• *Ғалла-95*

Китоб тумани ғаллакорлари бу йил лалми ерларни қўшганда жами 16 минг гектар майдонда деҳқончилик қилишди. Ҳозиргача давлатга 23 минг тонна дон сотиб, режани вилоятда биринчи бўлиб адо этишди. Туман бўйича суғориладиган ҳар гектар ердан 34 центнер ўрнига 35 центнердан, лалми ерлардан 11 центнер ўрнига 15 центнердан ҳосил кўтарилмоқда. Суғориладиган ғаллазорлар ҳосилдорлиги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида 50 центнердан, Меликул Бобоев номли, Китоб бош хўжаликларида 40 центнердан ошиб тушди. Паландара, Кароматр Рустамова номли хўжаликларда фақат лалми ғаллазорлар ҳосилдорлиги 18-21 центнерга етганлиги фидокорона меҳнат, ҳолис ният белгисидир. Туманда ўрим-йиғим анча мураккаб шароитларда олиб борилмоқда. Кучли шамол анча майдонлардаги ғалла майсаларини ётқизиб ташлади. Унинг устига комбайнлар етишмаяпти. Баҳона тош босмайди, албатта. Уч ярим минг ўроқчи далага чиқиб 600 гектар жойдаги ғаллани ўриб беришди. Ҳосили йиғиб олинган 500 гектар майдонга такрорий экинлардан чигит, 600 гектар жойга маккажўхори экилиб, ниҳоллари ундириб олинди. Пешма-пеш тамаки, кечки сабзавот экилмоқда.

Туман ғаллакорлари жами 36 минг тонна дон етиштириш, давлатга яна 1000 тонна дон сотишга аҳд қилишган. Демак, хирмон яна баракали бўлади.

Юнус УЗОҚОВ.

ЭНДИ СОМОНИ ЙИҒИБ ОЛИНАЯПТИ

Навоий туманидаги Нарпай жамоа хўжалигида ғалла ўрим-йиғими уюшқоқлик билан ниҳоясига етказилмоқда. Хўжаликнинг Холбой Муродов бошлиқ бригадасида, айниқса, ўрим-йиғим ишлари кўнгилдагидек йўлга қўйилган. Бригада аъзолари 127 гектар ерга ғалла экишганди. Шу кунга қадар 464 тонна дон йиғиб олиб, режани уддаладилар. С. Раупов, Х. Муродов, Э. Шермуродов каби пудратчилар ҳам ҳар гектар ердан 35-40 центнердан ғалла ҳосили олдилар.

Айни кунларда ғаллакорлар чорва учун сомон йиғиш ишларини ҳам муваффақиятли бажармоқдалар.

Т. ЭШБОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Қонун — адолат мезони*

ТАДБИРКОРЛАР ҲИМОЯЧИСИ

РЕСПУБЛИКА ОЛИЙ ХЎЖАЛИК СУДИНИНГ РАИСИ М. АБДУСАЛОМОВ БИЛАН СУҲБАТ

— Мирзоулуғбек Элчиевич, турғунлик йиллари даврида тадбиркорлик, ишбилармонлик қонун йўли билан муайян даражада чеклаб қўйилган эди. Мустақилликка эришганимиздан кейин эса уларга кенг йўл берилди ва бу ҳаракат давлат томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Буни амалдаги қонунлардан, Президентимизнинг фармонлари ва ҳукуматимиз қарорларидан ҳам англаш мумкин. Бундай имкониятлар эса тадбиркор ва ишбилармонларни яратувчиликка, янада ғайрат билан ишлашга ундамоқда. Лекин уларнинг қонуний манфаатлари ва ҳуқуқлари бузилиши ҳоллари ҳам учраб турибди. Бундай ҳолатларнинг олдини олиш, тадбиркорлар ва корхоналарнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш хўжалик судлари зиммасида. Шундай эмасми?

— Албатта. Истиқлол боис халқимиз сиёсий озодлик билан бирга иқтисодий эркинликни ҳам қўлга киритди. Бунинг маъноси шуки, фуқаролар энди ўзларининг тадбиркорлик, яратувчанлик, ишбилармонлик каби хислатларини бемалол намойиш этиши ва бундан моддий манфаатдор бўлиши мумкин. Улар ана шундай эркинликдан самарали фойдаланишаяпти ҳам.

Ҳукуматимиз сиёсати, аввало, мамлакатимиз аҳолисининг ижтимоий ҳимояланишини кафолатлашга, тадбиркорлик ва ишбилармонликни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга, ҳаётнинг турли жабҳаларида қонун устиворлигини қатъий таъминлашга, ташқи иқтисодий алоқаларни янада ривожлантиришга қаратилгандир. Бундай муҳим вазифаларни ҳал этишда давлат ҳокимиятининг асосий тармоқларидан бири — суд тизими идоралари ҳам фаол қатнашмоқлари лозим. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди ва вилоят хўжалик судлари зиммасига бозор иқтисодиётига ўтиш даврида фаолият кўрсатаётган корхоналар ва тадбиркор шахсларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларини ҳимоя қилишдек улкан масъулият юкланган.

Афсуски, кўпгина корхона, муассаса ва ташкилотларнинг раҳбарлари хўжалик соҳасида рўй бераётган айрим муаммоли масаларни ҳал этишда ҳамон эскича маъмурий-буйруқбозлик усулини қўлламоқда. Натижада тадбиркорлар низоли ҳолатларни ҳал қилиб беришликни сўраб, қонунда белгиланган тегишли идораларга эмас, балки қимматли вақтларини йўқотиб, маҳаллий ҳокимият, прокуратура, ички ишлар идораларига ёки юқори ташкилотларга мурожаат қилишмоқда. Аслида корхона ёки тадбиркор шахслар ҳаётида юз берадиган ва хўжалик юритиш фаолиятидан келиб чиқадиган низоли ҳолатлар, албатта, хўжалик судларида кўриб чиқилади.

— Хўжалик судларига мурожаат қилишнинг ҳуқуқий тартиблари нималардан иборат?

— Аввало, хўжалик судларига мулкчиликнинг турли шаклида фаолият кўрсатаётган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, шу жумладан, хусусий, қўшма, кичик корхоналар, ҳатто жисмоний шахслар ҳам ўзларининг ҳуқуқлари ёки қонуний манфаатларини ҳимоя этишни сўраб мурожаат қилишлари мумкин. Бунинг учун жисмоний шахслар маҳаллий ҳокимият томонидан рўйхатдан ўтган бўлиши, яъни тадбиркорлигини тасдиқловчи ҳужжатни кўрсатмоқлари лозим. Республика қонунларида белгиланган ҳолларда хўжалик судига давлат идоралари ва ўзга идоралар ҳам мурожаат қилишга ҳақлидирлар.

— Қандай низолар хўжалик судларининг судловига тегишли?

— Корхоналар ва тадбиркорлар ўртасида тузилган хўжалик шартномаларини бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик тўғрисидаги, муайян пул суммасини ундириб беришлик, хўжалик субъектларини синган (банкрот) деб тан олиш, давлат бошқаруви идораларининг қонунларга мос келмайдиган, норматив хусусиятга эга бўлмаган ҳамда корхоналар, тадбиркорларнинг ҳуқуқларини ва қонуний манфаатларини бузувчи ҳужжатларни бутунлай ёки қисман ҳақиқий эмас, деб эътироф этиш ҳақидаги, республика бошқарув идоралари ўртасидаги иқтисодий битимлардан келиб чиқадиган ва шуларга ўхшаш низолар хўжалик судларининг судловига тегишлидир.

Судга даъво қўзғатишни сўраб мурожаат этаётган тараф — даъвогар, унинг талаби кимга қаратилган бўлса, жавобгар ҳисобланади. Даъво аризасида низонинг аниқ ва равшан ифодаланган мазмуни, даъво қўзғатиш учун асослар ҳамда уни тасдиқловчи далиллар қисқа ва лўнда баён этилиши керак.

— Баъзан хўжалик судлари айрим даъво аризаларини ўз муддатида кўриб чиқмаяпти. Даъвогарларнинг овора бўлиб юрган ҳоллари учраб туради. Сиз, янги раҳбар сифатида бундай аҳволга қандай қарайсиз?

— Саволингизда жон бор, албатта. Сансалорликдек туюладиган айрим ишларда ҳар хил сабабларни кўриш мумкин. Масалан, хўжалик судларига келиб тушаётган аризаларнинг аксарият қисмида тегишли тартибга тўлиқ риоя қилинмайди. Баъзи аризаларда грамматик жиҳатдан қўпол хатоларга йўл қўйилиши, ишга бевосита алоқаси бўлмаган далилларнинг ёзилиши, низо мазмуни етарлича очиб берилмаслиги судьяларнинг ишни ўз вақтида ва пухта ҳал этишига жиддий тўсиқлик қилади. Бу билан «Раис жойлардаги хўжалик судлари ходимларини оқлаяпти», деган фикрга борманг. Мен фаолиятимни бошлаган биринчи кунданоқ диққат-эътиборни даъво аризаларини белгиланган муддатда кўриб чиқилишини таъминлашга қаратганман. Зеро, қонун даъвогарга ҳам, жавобгарга ҳам, судьяларга ҳам — ҳаммага баробар. Ходимларимиз ўз вазифасига виждонан ёндашмаса, адолат мезони бузилади. Бунга йўл қўйиб бўлмайди. Чунки ҳар қандай даъвонинг ортида инсон бор. Ходимларимизнинг энг катта вазифаси фуқаролар ҳурматини жойига қўйишдир. Инсонга, қонунга ҳурмат билан қараган судья даъвогарни овораи сарсон қилиб қўймайди. Ишни қонуний жиҳатдан кўриб чиқади.

— Сўнгги пайтларда икки томонлама тузилаётган шартномалар молиявий, маъмурий ва ҳуқуқий жиҳатдан мукаммал эмаслиги сабабли, шерикларнинг бири иккинчисига панд бериб кетиши ёки турли фирма ва корхоналарнинг синиши каби ҳолатлар учрамоқда.

— Тўғри айтасиз. Тадбиркорлар, корхона раҳбарлари, аввало, ўз фаолиятларига оид қонунлар ва ҳукуматимиз қарорларини яхши тушуниб етишлари керак. Чунки қонун ҳужжатларини яхши билмасликлари оқибатида корхонасининг синишлик ҳолатига олиб келиши ёки мулкий ва ҳатто жиноий жавобгарликка тортиш учун сабаб бўлиши мумкин. Қонун эса айбдорларни кечирмайди.

Албатта, бирон-бир корхона, ташкилот ёки тадбиркор шахс билан шартнома (контракт) тузилаётганда, уларнинг молиявий лаёқатлилигига алоҳида эътибор берилиши керак.

Бизга келаётган ҳужжатлардан шу нарса маълум бўлаяптики, кўпинча иккинчи тарафнинг банкдаги ҳисоб рақамида пули борйўқлигини ҳисобга олмасдан, яъни етарли маблағига эга бўлмаган, ўзини сохта усулда молиявий бақувват қилиб кўрсатувчи «тадбиркор» шахслар ёки корхоналар билан маҳсулот етказиб бериш тўғрисида шартномалар тузилмоқда. Масалан, бир вилоятнинг тайёрлов корхоналаридан бири Россиядаги кичик корхона билан шартнома тузиб, унга кўп миқдорда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари юборган. Бунинг эвазига эса у корхонадан умуман маҳсулот ололмаган, ҳатто банкдаги ҳисобига бирон сўм ҳам пул келиб тушмаган. Шартнома тузишга юзаки ёндашган ушбу хўжалик раҳбарига нима ҳам дейиш мумкин?

Бундай мисолларни яна кўплаб келтирса бўлади. Шунинг учун ҳам Президентимизнинг «Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони ўз вақтида чиқди, деб ҳисоблайман ва у раҳбарларнинг жавобгарлигини ошириш йўлида қўйилган яна бир муҳим қадам бўлди.

Илгари хўжалик муносабатлари асосан ҳукумат томонидан белгиланган низомлар асосида тартибга солинарди. Ҳозирги бозор шароитида эса бундай муносабатларни таратибга солувчи асосий ҳуқуқий ҳужжат — шартнома (контракт) ҳисобланади. Унинг ижобий хусусияти шундаки, корхона раҳбарлари ва тадбиркор шахслар ўзаро маҳсулот етказиб бериш, маълум ишларни бажариш ёки хизмат кўрсатиш борасида хўжалик муносабатларига киришишда юқоридан белгиланган қатъий топшириқ ва режалар асосида эмас, ўз ички имкониятларидан келиб чиққан ҳолда, эркинлик тамойили асосида шартнома шартларини белгилашади.

Бу ҳол давлат томонидан тадбиркорлар ва корхоналарга иқтисодий эркинлик яратиб берилганлигининг яна бир тасдиғидир.

Шартнома тузилаётганда тарафларнинг ҳуқуқлари билан биргаликда, албатта, уларнинг мажбуриятлари ҳам аниқ кўрсатилса, тегишли санкциялар (чоралар) белгиланса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексида шартномани лозим даражада ёки умуман бажармаган тарафга нисбатан жавобгарлик чоралари кўзда тутилган бўлиб, уни бажаришни таъминлаш усуллари алоҳида санаб ўтилган.

Аммо амалда юқоридаги тартиб-қоидаларга риоя этмаслик ҳоллари кўплаб учраб турибди. Айниқса, қишлоқ хўжалиги соҳасида маҳсулот етказиб бериш ёхуд ижарага оид шартномаларнинг баъзилари ўрганиб чиқилганда, маҳсулот олувчи ёки ижарага берувчининг жавобгарлиги аниқ белгиланмасдан, фақатгина деҳқон (ижарачи)нинг мажбуриятларигина кўрсатилгани маълум бўлмоқда.

— Деҳқон ва ижарачилар ҳақида гап очдингиз. Таҳриятимизга баъзи ҳолларда уларнинг даъво қилиш учун ҳатто давлат божи тўлашга ҳам курби етмаётганлиги ҳақида хатлар келиб турибди.

— Мавжуд қонунчиликка биноан, хўжалик судларига берилган даъво аризаларидан, шунингдек, хўжалик судларининг қарорларини қайта кўриш тўғрисидаги аризаларидан давлат божи ундирилади. Уни тўлаш борасида қонунда даъвогар шахсга бир қанча енгилликлар ҳам берилган. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 5 январдаги «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги фармонига кўра, хўжалик судларига хусусий тадбиркорлардан давлат божи ҳақини олдиндан тўлаттирмай, даъво аризаларини қабул қилишга рухсат берилади ва кейинчалик унинг ҳақи суд қарори чиқарилгандан сўнг айбдор томондан ундириб олинадиган бўлди.

Ўзбекистон Республикасининг «Судлар тўғрисида»ги (1993 йил 2 сентябрь) Қонунига асосан, хўжалик судлари ҳам қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан ва бошқа жамоат бирлашмаларидан мустақил ҳолда иш юритадилар ва улар чиқарган ҳужжатлар барча давлат идоралари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва жисмоний шахслар учун мажбурийдир. Ушбу ҳужжатлар қабул қилинган кундан бошлаб дарҳол кучга киради.

— Ишбилармон ва тадбиркорларимиз хорижий шериклар билан ҳамкорлик қилиш мақсадида турли шартномаларни тузмоқдалар. Лекин чет элликлар билан молиявий муаммолар келиб чиқмаслигига кафолат йўқ. Демоқчиманки, улар билан ҳамкорлик қилмоқчи бўлган тадбиркорларимизнинг ҳуқуқий салоҳияти ҳам юқори бўлиши керак.

— Албатта, «Етти ўлчаб бир кес» деганларидек, тадбиркорларнинг бу борада тузажак шартномалари жуда мукаммал бўлиши лозим. Улар хорижий давлатлардаги хўжалик субъектлари билан шартнома тузаётган пайтда Ўзбекистон қонунларининг нормаларига риоя қилмоқликлари зарур. Ўша ҳужжатда, шартномадан келиб чиқадиган низоларни Ўзбекистон Республикаси хўжалик судлари кўради, деб белгилаб қўйилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Хорижий давлат корхоналари ва тадбиркорлари билан тузилаётган хўжалик шартномаларида баъзи ҳолатларда ундан келиб чиқадиган низоларни хорижий давлатлар ва халқаро ташкилотларнинг хўжалик, иқтисодий ёки арбитраж суд идоралари кўришлиги белгилаб қўйилмоқда. Бундай ҳаракат ҳуқуққа хилоф бўлмаса-да, муайян қийинчиликлар туғдиради. Биринчидан, хорижий давлатлар ёки ташкилотларнинг судларида давлат божи ва суд ҳаражатлари жуда катта миқдордаги чет эл валютасида ундирилади. Баъзи ҳолларда даъво суммасининг 30-40 фоизини ташкил этади. Иккинчидан, хорижий давлатга бориб, судда иштирок этиш учун чет тилини яхши биладиган ҳуқуқшунос ва бошқа мутахассислар керак. Бу катта ҳаражат талаб этади.

Қолаверса, корхона ва ташкилотларимизнинг масъул ходимлари ва тадбиркорларимиз халқаро миқёсда хўжалик низоларини ҳал этиш борасида етарлича тажрибага эга эмас.

Бунинг исботи сифатида бир мисол келтирмоқчиман. Тадбиркорларимиз хорижий давлатнинг бир фирмаси билан Ўзбекистонга янги технологияларни келтириш юзасидан шартнома тузаётганларида унинг натижасида келиб чиқадиган низоларни Кипр давлатининг тегишли суди кўриб чиқишлигига келишишган. Ҳозир ушбу шартномадан келиб чиққан низони ҳал этишда тарафлар юқорида кўрсатиб ўтилган қийинчиликларга дуч келиб, жуда танг аҳволда қолишди.

— Мулкчилик шаклларининг ўзгариши, иқтисодий ислоҳотлар хўжалик судлари ходимларининг ҳам ўз ишига янгича ёндашишини талаб этади.

— Албатта. Хўжалик судларида кўрилаётган ишлар, очиғи мураккаблашиб бормоқда. Илгари давлат арбитрлари низоли ишларни кўраётганларида 3-4 та ҳужжатларга асослансалар, ҳозирги пайтда шундай низоли ишлар (банкротлик тўғрисидаги қоидаларни қўллаш, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисидаги ишларни кўриш) мавжудки, уларни қонуний ҳал этиш учун судьялар ўнлаб қонун ҳужжатларига мурожаат қилмоқдалар.

Лекин шуни ишонч билан айтиш мумкинки, бундай вазифаларни ҳал этиш қанчалик қийин бўлмасин, хўжалик судлари зиммаларига юкланган улкан масъулиятни чуқур ҳис этган ҳолда, ҳуқуқий давлат қуриш йўлидан дадил бораётган республикамизда ижтимоий адолат, тинчлик ва тотувликни таъминлашга, ҳуқуқий тартиб ва қонунийликни барча чоралар билан мустаҳкамлаш учун қатъият билан хизмат қилаверадилар.

«Халқ сўзи» мухбири
Тоҳир ДОЛИЕВ
суҳбатлашди.

ЮРТ БУЗАРДАН ЭЛ БЕЗОР

Кимки шалтоғлиқни қўйди жойига,
Хор-зорликда теша теккай пойига!

Фаридиддин АТТОР.

Маълумки, шу йилнинг 8 апрель куни «Халқ сўзи» газетасида Эсон Курбоновнинг «Ошнанг олақарға бўлса...» деб номланган мақоласи чоп этилган эди. Ана шундан буён таҳриятимизга ушбу мақолага доир жойлардаги муассаса, корхона, меҳнат жамоалари ҳамда фуқаролардан кўплаб шошилинчнома ва мактублар келди. Муштарийлар ҳукмига ҳавола қилинаётган ушбу мақола ана шу мактублар асосида тайёрланди.

Эски оғиздан янги гап чиқиб қолди. Кўпдан бери хорижнинг радио тўлқинлари орқали ўзбек халқини карахтликдан уйғонишга даъват этиб, ҳукуматнинг тинчликни сақлаш ва ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлаш сиёсатини қоралаб келаётган «Миллат доҳийлари»дан бири — Номоз Нормўмин кейинги пайтда дабдурустдан миллий бирлик ҳақида сафсата сота бошлади. Жумладан, у ҳатто ўз сафдошларини ҳам аямай шундай деди: «Илгари бизнинг қўрбошиларимиз бирбирлари билан бирлаша олмай русларга ем бўлганидек, хориждаги ҳозирги лидерларимизнинг мақсадлари масъулиятдан кўра кўпроқ лидерликка интилишдир. Лидерларимиз бир-бирларининг йиқилишларини кутадилар». Очиқ эътироф. Амалга мағрур бўлсанг — тўздиради, деганлари рост экан. Муҳаммад Солиҳнинг лидерликка мағрурлиги унинг сафдошларини тўздириб юборди. Ўз навбатида «сафдошлар» ҳам лидерликка даъвогарлик қилиб, миллат ва Ватан шаънига доғ туширишда катталаридан ҳам ошиб тушмоқдалар.

Уларнинг ичида ҳар ким ўзича доҳий. Буни қаранг, Алибой Йўляхшиевдай «олиму аллома» қандайдир фикри тумтароқ раисдошга бўйсинармиш. Во ажаб, бундан ортиқ камситиш бўладими?! Абдураҳим Пўлатов эса тошини терсин, энди Алибойнинг ўз ишчи қўмитаси бор. Ҳаммасидан ҳам Ҳазратқул Худойбердиевга қойил қолиш керак. У барча лидерларни доғда қолдириб, «Озодлик»дай йирик радиостанция карнайидан худди идора радиоузелидай бемалол фойдаланаётганлигига нима дейсиз. Лидерликка даъвогар бу азамат «Озодлик»ка такрор-такрор чиқиб, юртдошларини Москвадаги Пушкин ҳайкали пойида тўпланишга даъват этади.

Хуллас, Номоз Нормўмин эътироф этганидек, лидерлар кўпайиб кетган. Бу сохта миллий бирлик курашчиси бугунги лидерларни кимларга қиёслашини ва улар охир-оқибатда кимларга ем бўлиши мумкинлигини айтмайди. Айтолмайди ҳам. Чунки, ўзи ҳам гўнг титишни касб қилиб олган «олақарға»га ошна бўлиб қолганлигини тушуниб турибди.

Бундай ошнолик қандай хунук оқибатларга олиб келганлиги тўғрисида шу йил 8 апрель куни «Халқ сўзи» газетасида босилган мақолага кенг жамоатчиликнинг диққат-эътибори ҳамон сусайгани йўқ. Давлат идораларига, жамоат ташкилотларига, газеталар таҳририятларига, радио ва телевидениега йўлланаётган хатларда Ватан ва миллат шаънига доғ туширганлар аёвсиз қораланиб, ўзларини раҳнамо билиб халқнинг ўртасида низо туғдирувчи ҳатти-ҳаракатлар қилаётган шахсиятпарастлар қаттиқ жазоланиши талаб қилинмоқда. Мактублар мазмунида юртбузарлик ўзбеклар маънавиятига ёт иллат, деган ғоя устиворлик қилади.

«Халқ сўзи» газетасида босилган «Ошнанг олақарға бўлса...» сарлавҳали мақолани ўқиб, нонкўрлик қилаётган Салай Мадаминов (Муҳаммад Солиҳ)нинг ғаразли қўпорувчилик ишларини билиб олдик ва унга нисбатан қаҳру-ғазабимиз қайнаб кетди», деб ёзишади Хоразм вилоятидаги Гурлан туманининг бир гуруҳ меҳнат ва уруш фахрийлари. Саккиз киши имзо чеккан бу хатда шундай кескин хулоса чиқарилади: «Минг афсус-надоматлар бўлсинким, элимиздан бундай нонкўр фарзанд чиқади деб ўйламаган эдик. Бундай ичи қора, сотқин, бузғунчи кимсани ватандош, юртдош дейишга тилимиз бормайди, ор қиламиз».

Мақола мазмуни, айниқса, гурланлик ёшларни бефарқ қолдирмаган. Уларнинг ғоятда ташвишланиб ёзган хатларида ҳукм янада қатъий: «Салай Мадаминов ва унинг жиноятчи малайлари қилган қора ишлар ўз халқига, ватанига хиёнатдан бўлак нарса эмас. Биз бу қора гуруҳни лаънатлаймиз. Муҳаммад Солиҳ энди шу элнинг фарзандиман дейишга ҳаққи йўқ. Халқ олдида унинг юзи қора бўлди». Гурланлик йигит-қизлар мустақилликни ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлаш йўлида шахдам одим ташлаётган Ўзбекистон билан фахрланиш ўрнига унинг шаънига доғ туширишга уринаётган қора кучлар қилмишидан ғазабланиш билан бирга, «биз ёшлар Ватанимиз хавфсизлиги, халқимиз тинчлиги ва фаровонлиги учун барча қийинчиликларни енгишга, унинг душманларига зарба беришга тайёрмиз» дея ишонч билдиришибди.

Мамлакат ва вилоят миқёсидаги давлат идораларига, шунингдек оммавий ахборот воситаларига Хоразмнинг турли туман ва қишлоқларидан Олий суд ҳукми ҳамда мазкур мақолада баён қилинган хулосалар юзасидан муносабат билдирилиб келаётган хатлар оқими ҳамон тўхтамаётир. «Мамлакатимизда ғоят катта яратувчилик ишлари олиб борилаётган, туб ўзгаришлар давом этаётган, халқимиз ўзи ишонч билдирган юртбошимиз атрофида жипслашиб аҳил-иноқликда яшаётган бир даврда бир гуруҳ нопок, имон-эътиқодини унутган кимсаларнинг хиёнаткорона, разилона ишлари бизларда жуда қаттиқ нафрат уйғотди. Республика Олий судида кўриб чиқилган жиноят иши тафсилотлари билан матбуот орқали танишиб чиқиб, илгари ўзларини «ватанпарвар», «демократ» деб атаб келган бу кимсаларнинг аслида Ватан хоини, кўрнамак эканликларидан огоҳ бўлдик» дейилади бир гуруҳ янгибозорликлар йўллаган хатда. «Хива гилами» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти жамоаси, Хива ва Боғот туманлари фахрийлари, урганчлик бир гуруҳ Ўзбекистон журналистлар уюшмаси аъзолари мактубларида ҳам худди шундай фикрлар айтилган. Умуман, «Ошнанг олақарға бўлса...» деган мақола Хоразм вилоятининг деярли барча шаҳар ҳамда туманларидаги маҳаллаларда, корхона, муассаса ва ташкилотларда муҳокамага сабабчи бўлган. Хулоса битта: ушбу жиноятнинг ташкилотчилари эл-юрт олдида очиқ суд қилиниши керак!

Бундай таклифлар мазкур мақола юзасидан бошқа вилоятларда бўлиб ўтган муҳокама ва мунозараларда ҳам ўртага ташланди. Жумладан, Тошкент Давлат техника университетининг Қарши филиалида бўлган йиғилишда сўзга чиққан ёшлар қўмитаси котиби Баҳодир Эшматов, хотин-қизлар қўмитаси раисаси Маҳфуза Эшмуродова, кафедра мудири Холмўмин Жумаев, талабалардан Шуҳрат Қиличев, Дурдона Қодирова, Парда Хидиров ва бошқалар жиноятчилар қашқадарёлик 46 нафар ёш йигитни алдов йўли билан ўз тузоқларига илинтириб, Ватанга хиёнат йўлига ундаганликлари учун ушбу жиноят ташкилотларига ўз нафратларини изҳор этиб, уларни жазолашни талаб қилдилар.

Мақолада кўтарилган масала ҳеч бир қашқадарёликни, ҳеч бир меҳнат жамоасини бефарқ қолдирмади. Усмон Юсупов туманидаги «Жейнов» жамоа-ширкат хўжалиги бошқарув кенгаши раиси М. Саидовнинг фикри мана бундай: «Бизнинг хўжалигимизда туғилиб ўсган Юсуф Рўзимуродов Жейновдаги Навоий номли ўрта мактабда ўқитувчи бўлиб ишларди. Ёшларга юзаки дарс бериб эл орасида ҳурмат қозона олмаган бу шахс ўзини «сиёсат майдони»га урди. Бироқ ундан сиёсатчи чиқмади. У давлат тўнтариши қилишга уринувчиларнинг югурдагига айланди. Ватанига, киндик қони тўкилган тупроққа, халқига нисбатан хиёнаткорона ишларга бош қўшди».

Бу масалада қаерда йиғилиш, митинг, муҳокама ёки мунозара бўлмасин, одамлар жиноят ташкилотчилари жазоланишлари керак деган қатъий хулосага келмоқдалар. Қашқадарё вилоят ҳокимлигига юборилган телеграммаларнинг бирида шундай дейилган: «Қарши шаҳар бирлашган шаҳар ва шаҳарлараро телефон станцияси жамоаси «Халқ сўзи» газетасининг 1995 йил 8 апрель сонида босилган «Ошнанг олақарға бўлса...» мақоласига ўз муносабатини билдириб, ватан хоинларини қаттиқ жазолашни талаб этади».

«Касбим ва вазифам тақозосига кўра мустақил республикамизда олиб борилаётган оламшумул ишларга ва айни вақтда рўй бериб турган баъзи салбий ҳолатларга бефарқ қарай олмайман, — деб ёзади Наманган шаҳридаги Аҳмад Яссавий номли 5-ўрта мактаб директори Маъмурахон Муродова. — Мен Салай Мадаминов раҳнамолиги остида қилинган қабиҳ ишлар юзасидан ўтказилган суд жараёни баён этилган мақолани ўқиб чиқдим. Афсус, оғиз кўпиртириб мардликни куйлаган «шоир» мағлубиятини мардларча тан олмади. Аксинча, панадан туриб тош отишга, мустақиллик йўлидан қадам ташлаётган давлатимизга лой чаплашга, юртимизга, юртбошимиз ўтказаётган сиёсатга бўҳтон ёғдириш йўлига ўтиб олди. Аммо ҳукмда С. Мадаминов номи тилга олинмаган. Бизнинг фикримизча, аввало, қўпорувчилик ҳаракати ҳомийси жазоланиши керак эди». Маъмурахон Муродова жиноий гуруҳнинг бошқа аъзолари тўғрисида ҳам фикр билдириб дейди: «Ўзим аёл киши бўлганим учун ғайриқонуний уюшма аъзоси Дилором Исҳоқованинг ҳатти-ҳаракатларидан қаттиқ нафратландим. Суд ҳайъати жиноятчиларга ниҳоятда енгил жазо қўллабди. Кўнгилчанликни қарангки, Д. Исҳоқованинг узри инобатга олинибди». Наманган тиббиёт билим юрти директори К. Иномова, журналистлар А. Ражабов, Ф. Йўлчиев, М. Мақсудов, Косонсой енгил саноат лицейи директори И. Ангуров ва бошқа кўплаб фуқаролар ўз мактубларида Салай Мадаминов, Мурод Жўраев, Жаҳонгир Маматов, Юсуф Рўзимуродов сингари кўрнамакларнинг асл башаралари элга ошкор қилинганлигини маъқуллашган ва халқни ҳушёрликка даъват этишган.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган врач Ҳ. Ҳожираҳматова Фарғона вилояти шифокорлари фикрини ифодалаб шундай дейди: «Ҳозир биз учун энг муҳими, миллий бирлик ва ҳамжиҳатлик, тинчлик ва барқарорлик. Президентимиз қатъиятлик билан ана шу шарт-шароитни таъминлаб келяпти. Ана шундай тинч ҳаётимизга рахна солмоқчи бўлганлар қонун йўли билан жазоланганликларини маъқуллаймиз. «Ошнанг олақарға бўлса...» сарлавҳали мақола Фарғона вилояти соғлиқни сақлаш бошқармаси ва унинг жойлардаги тармоқларида меҳнат қилаётган шифокорлар ўртасида муҳокама қилинди. Биз шифокорлар мақолада номлари тилга олинган жиноятчиларнинг жирканч ишларини қоралаймиз».

Хулоса шуки, элимизда юртбузарларга муносабат ана шундай қатъий ва аёвсиз. Қирқ бир ёнда, қинғир бир ёнда деганларидек, қинғир ишга қўл урганлар ўз элидан, элатидан ажралиб қолишлари аниқ. Эҳтимол, адашганлар вақти-соати келиб тўғри йўлни топиб олишар. Бироқ бу жиноий иш ташкилотчиси ҳамон ўзини ҳақ билиб, ўзгаларни ноҳақ санаб юрибди. Ошноларининг тақдири уни заррача ҳам ташвишлантирмади. Юртбузар яна кимларнидир йўлдан адаштириш илинжида сафсата сотаётир. Ўзгалар манфаати деб ўз юртига хиёнат қилганлардан огоҳ бўлинглар, одамлар.

• *Иқтисодиёт чорраҳаларида*

ЭРТАНИНГ ШИРИН ТАШВИШЛАРИ

Халқ депутатлари Фарғона вилояти кенгаши сессиясидан кейинги қайдлар

Депутатлар вилоят марказий банки бошқарувчиси Муталиб Мирзаевнинг маърузаси тугагандан кейин ҳам анча вақт минбарда ушлаб туришди. Унга турли бурчаклардан берилган саволларнинг ҳаммаси иқтисодий ислоҳотнинг бош ричаги — пул муомаласи, банклар ўртасидаги ўзаро алоқалар каби муаммолар билан боғлиқ эди.

Бош банкир депутатларнинг ҳақли, ҳаққоний саволларидан анча терга ботди. Халқ ноибларининг куйинганича бор. Фарғона вилояти республикамизда ўзини ўзи маблағ билан қоплайдиган, давлатдан қарз олмай иқтисодиётини ривожлантираётган, ҳаётни тебратаётган ягона вилоят ҳисобланади. Республика бюджети маблағининг тўртдан бир қисмини ҳам фарғоналиклар етказиб бераяпти. Бу нефтни қайта ишлаш, химия, енгил саноат гигантлари Фарғонада жойлашганлигининг маҳсули, албатта. Лекин айни шу ҳол мулкни хусусийлаштириш, давлат тасарруфидан чиқаришнинг фоиз даражаси ўсишига маълум даражада салбий таъсир кўрсатяпти. Чунки биз юқорида тилга олган йирик иншоотлар асосан давлат тасарруфида қолади. Вилоят ҳокими Мирзажон Исломовнинг сессиядаги маърузасида ҳам шу муддао таъкидлаб ўтилди.

Жорий йилнинг ўтган даврида вилоятда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга, иқтисодий ва молиявий барқарорликка эришишга доир чора-тадбирлар аниқ мақсадни кўзлаб амалга оширилди. Бозор муносабатларини шакллантириш юзасидан олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотларга кенг йўл берилиши ўз самарасини кўрсатди. Халқ хўжалиги тармоқларида мулкчиликнинг янги шакллари кенг миқёсда ривожланиб, такомиллашиб бормоқда, мулкка бўлган муносабат кескин ўзгармоқда.

Вилоят бўйича нодавлат корхоналар ва ташкилотларнинг салмоғи 77,4 фоизга етди. Бугунги кунда уларнинг умумий ишлаб чиқарилган маҳсулот ҳажмидаги улуши 50 фоизни ташкил этмоқда. Шу йилнинг ўтган тўрт ойи мобайнида эса 374 та, шу жумладан, 50 та объект белгиланган дастур бўйича хусусийлаштирилди.

Тасдиқланган режага асосан, бу йил вилоят бўйича 5000 та, шу жумладан, биринчи ярим йилликда 2805 та кичик ва хусусий корхона ташкил этилиши керак. Ушбу топшириқ тўрт ойда вилоятда 1135 тага бажарилгани, Бағдод ва Фарғона туманларида атиги 12, Қува туманида 19, Учкўприк ва Ёзёвон туманларида 27 фоиз уддалангани, очиғини айтиш керак, айрим шаҳар ва туман ҳокимликлари кичик ва хусусий корхоналарни ташкил этиш ишлари билан жиддий шуғулланмаётганини кўрсатмоқда. Ишга муносабат шундай давом этадиган бўлса, бу ҳудудларда белгиланган режанинг бажарилиши даргумон бўлиб қолади.

Бу борадаги асосий камчилик шуки, жойларда иқтисодий ислоҳотлар етарли даражада амалга оширилмаяпти, энг муҳими — мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусий мулкчилик ва тадбиркорликка кенг йўл очиб беришда сусткашлик, лоқайдликка йўл қўйилаётир.

Вилоятда 308 та ҳиссадорлик жамияти ташкил этилган бўлиб, унинг 245 таси адлия бошқармасида руйхатдан ўтган. Ҳиссадорлик жамиятларининг истиқболи қимматбаҳо қоғозлар чиқариш, уларни сотиш, ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва энг самарали хўжалик юритиш ишлари билан боғлиқдир. Бироқ ҳозиргача улардан 96 таси ёки 31,2 фоизи миллий депозитарийда сақланадиган тарзда ёзувлари марказлаштирилган акциялар, 17 таси ёки атиги 5,5 фоизи махсус бланка шаклидаги акцияларни чиқаришди, холос. 94 та ҳиссадорлик жамияти эса бу ҳақда ўйлаб ҳам кўрганлари йўқ. Натижада уларнинг аъзоларида «Акциянинг ўзи йўқ, у қандай фойда келтиради?» деган тушунча ҳали пайдо бўлмаган. Ахир, корхонада мулкчилик шаклини ўзгартиришдан мақсад унинг самарасини жамоа аъзоларига кўрсатиш эмасми? Ахир, ишловчи фойдасини билсагина ишлаб чиқаришни ривожлантиришга, мулкка бўлган муносабатини кескин ўзгартириши мумкин. Ислоҳотдан мақсад ҳам шу.

Вилоят бўйича 63 та ҳиссадорлик жамияти адлия бошқармасида рўйхатдан ўтмасдан, фаолият кўрсатиб келаяпти. Сўх туманидаги пойафзал фабрикаси 1994 йил 30 сентябрда ҳиссадорлик жамиятига айлантирилганлиги тўғрисида ордер олган бўлишига қарамай, ҳалигача ҳеч қаерда рўйхатдан ўтмаган, акция чиқариш тўғрисида эса ўйлаб ҳам кўрмаган. Бундай аҳвол Фурқат туманидаги ип-йигирув фабрикасида, «Ўзкимёсервис» тармоғидаги 5 та, «Ўзагроқурилиш» тармоғидаги 16 та корхона, «Тиббиёттехника» ва Қувасой шаҳридаги цемент ишлаб чиқариш уюшмаларида ҳам ҳукм сурмоқда. Вилоят ҳиссадорлик матлубот уюшмаси тизимидаги 131 та ҳиссадорлик жамиятининг бирортаси эса ҳалигача акцияларини сотганлари йўқ. Бу ишга Данғара, Фурқат, Тошлоқ, Сўх, Риштон, Қува, Бешариқ ва Охунбобоев туманларида ҳам совуққонлик билан қаралаяпти.

Вилоят бўйича йил охиригача 32 млн. сўмлик, шу жумладан, иккинчи чоракда 8 млн. сўмлик акцияларнинг сотилиши ташкил этилиши лозим эди. Лекин шу мақсадда тузилган инвестиция компанияси бу ишни уддалай олмаётир.

Қимматли қоғозларни сотишни кенг тарғибот қилиш — давр талаби. Вилоятда бу юмушни жойига қўяётган ҳиссадорлик жамиятлари бор. Масалан, «Фарғонасут» ҳиссадорлик жамиятида ўтган йил якуни бўйича ҳар минг сўмлик акцияга 3054 сўмдан тўловлар (дивидент) ҳисоб-китоб қилинди. Бу дегани — ҳар бир ҳиссадор 2-3 та акцияга эга бўлса, 6-9 минг сўмдан зиёд дивидент олди. Бундай фойдали иш Фарғона шаҳридаги 64-автокорхонада ҳам амалга ошириляпти. Кўриниб турибдики, иқтисодий ислоҳотга астойдил киришилган жойда унинг дастлабки мевалари татиб кўрилди.

Бугун иқтисодиётда, ишлаб чиқаришда энг катта тўсиқ бўлиб турган масалалардан яна бири ишлаб чиқарувчи ва истеъмол қилувчи корхоналар ўртасидаги ҳисоб-китобларнинг вақтида амалга ошмаётганидир. Шундай корхоналарнинг раҳбарлари борки, ўз истеъмолчиларининг молиявий аҳволини суриштирмай, уларга ишлаб чиқарилган маҳсулотларини етказиб туришибди. Оқибатда улар ўзларига тегишли пулни ундира олмай, ходимларига ўз вақтида иш ҳақини тўлай олмаяптилар.

Вилоят бўйича шу йилнинг тўрт ойида 16 миллиард сўмлик дебитор қарзлари мавжуд бўлиб, унинг 15,7 млрд. сўми республика ичидаги ва 300 млн. сўми республикадан ташқаридаги қарзлардир. Дебитор қарзларини ундириш устидан етарлича ишлар олиб борилмаяпти. Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 12 майдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони асосида бундан кейин дебиторлик қарздорликка йўл қўйган корхона ва хўжалик раҳбарларига нисбатан қаттиқ жавобгарлик чоралари кўрилади.

Шунингдек, айрим тижорат банклари томонидан корхона ва ташкилотларнинг ҳисоб рақамларидаги маблағларини кредит ресурси сифатида бериш ҳолатларига барҳам берилгани йўқ. Натижада ҳисоб рақамида пули бор ташкилот ва корхоналар ҳам ўз маблағларини ўтказа олмай, сарсон-саргардон бўлмоқдалар. Юртбошимиз алоҳида таъкидлаганидек, баъзи бир тижорат банкларидаги қўли эгри кимсалар ўз ҳамёнларини ўйлаб, корхоналарнинг маблағларини бошқа мақсадларга ишлатиб юрибди. Оқибатда бу корхоналар «айбсиз айбдор» бўлиб қолмоқда. Бундай ҳолатлар билан ҳам шафқатсиз курашмоғимиз лозим.

Бугунги кунда «Вилоятсаноатсавдо» концерни тасарруфидаги корхоналардаги аҳвол ҳам ташвишли. Ушбу тармоқда хусусийлаштириш ўтган йили якунланган эди. Бироқ иш услуби ҳамон эскича қолаяпти. Чунки бултур корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати фақатгина маҳсулот таннархининг ортиши ҳисобига ушлаб турилди.

Вилоят автотранспорт тармоғида эса иқтисодий ислоҳотлар борасида катта ишлар амалга оширилмоқда. Дастурга асосан, бирлашма тизимидаги 5 та юк ташиш автокорхонаси ва ишчилар таъминот бўлими хусусийлаштирилди. Бирлашма бўйича умумий рентабеллик даражаси 47,3 фоизни ташкил этди. Бугунги кунда бирлашма томонидан йўловчи транспорти тарифларини пасайтириш юзасидан тегишли ишлар олиб борилмоқда.

Кейинги йилларда Фарғонада қишлоқ хўжалик ходимларини моддий рағбатлантиришни яхшилаш, саноат ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг нархини белгилашдаги номутаносибликни тугатиш жабҳасида ҳам қатор тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларининг харид нархлари мунтазам ошириб борилди. Бугунги кунда пахта ва ғалладан бошқа барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари эркин нархларда сотилмоқда.

Жамоа хўжаликларининг иш юритиш шакли ҳам ўзгармоқда. Хусусан, Риштон туманидаги А. Навоий номли, Ёзёвон туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжаликлари деҳқон (фермер) хўжалигига айлантирилди. Тошлоқ туманидаги «Навбаҳор» фермер хўжалиги базасида ҳиссадорлик уюшмаси ташкил этишга киришилди. Ҳозирги кунда Тошлоқ туманидаги 7 та хўжаликни ҳиссадорлар уюшмасига, бир хўжаликни эса деҳқон (фермер) хўжаликлари уюшмасига айлантириш устида иш олиб борилмоқда.

Бешариқ туманида эса пахтани қайта ишлаш заводи ҳамда хўжаликлар базасида агрофирма тузиш ишлари олиб борилмоқда. «Мевасабзавотузумсаноат» вилоят бирлашмаси тугатилиб, унинг ўрнида 5 та агрофирма тузилди. Шунга қарамасдан, боғлар ва токзорларни хусусийлаштириш борасидаги ишлар режадагининг 30 фоизини ташкил этяпти, холос.

Машина-трактор паркларидан фойдаланишни яхши йўлга қўйиш, хусусий фермалар, деҳқон (фермер) хўжаликларига хизмат кўрсатишни яхшилаш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг «Республикада машина-трактор станциялари тузиш тўғрисида»ги қарори чиққач, Тошлоқ туманида бу борадаги ишлар бошлаб юборилди. Бу, албатта, қишлоқ хўжалик техника ва машиналаридан фойдаланишни яхшилашга хизмат қилади.

Вилоят ғаллакорлари, айниқса, катта меҳнат эвазига бу йил ғаллазорларда мўл ҳосил етиштирдилар. Бунга ўтган йил куз фаслидаёқ пухта замин ҳозирланган эди. Вилоят бўйича 62 минг гектардан ортиқроқ майдонга сараланган, тозаланган ғалла уруғи сепилди. Бу 1994 йилдагига қараганда 7 минг гектар кўп. Бу йил вилоятда гектаридан ўртача 35 центнердан ҳосил олиб, жами 217 минг тонна ғалла етиштириш мўлжалланганди. Амалда эса режа республикада биринчи бўлиб бажарилди. Агар ҳосилдорлик 40 центнердан оширилса, вилоятда дон мустақиллигига тўла эришилади. Ғалла ҳосилдорлигини оширишнинг асосий омиллари эса сара, юқори ҳосилли уруғни танлай билиш ва деҳқоннинг матонатли меҳнатидир.

Эртанинг бу ширин, реал режалари уддаланишига шак-шубҳа йўқлигига депутатлар музокаралар асносида мурод ҳосил қилиб, ишонч билдирдилар.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири, халқ депутатлари вилоят кенгаши депутати.

МУҚАДДАС СЎЗ

Гўдак дунёга келди... Унинг қалбларни тўлқинлантириб юборгувчи ингичка, аммо тангри таоло иноят этган майин овози илк бор атрофга таралди. Митти қаро кўзлар ён-верига каттаоларга хос бўлмаган ғайри шуурий бир ташналик билан жавдираб боқади.

Гўдак кўзларидан неларни уқмоқдасиз? Бутун вужудингизни нигоҳга айлантириб тикилинг — ул жажжи юзда не ифода зоҳир? Бу ўткинчи дунёю асаббузар ташвишларни бир зум унутиб, шифтга термулганча турган чақалоқнинг ҳис-туйғуларига айланинг... Балки дераза қаршисида бўй чўзган азамат чинор шамолдан эмас, унинг фаришта қўнган юзига қарамоққа ботина олмай ҳаяжондан титраб кетгандир? Балки у жамики нарсаларни ўзи сингари жонли тасаввур этаётгандир. Йўқса гўдак дераза узра бунчалар маъноли боқмас эди...

Ана, у минг бир хил жилвали товушлардан туйғулари жунбушга келиб, кўкда чарх ураётган қушларни кузатмоқда, она тупроқдан униб чиққан ўт-ўланларни кўрмоқда, шу юртнинг оромбахш ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олмоқда! Ҳа, гўдак ўз Ватани билан танишаётир, тоза нигоҳи ила заминга сўзсиз салом йўллаётир. Кўнгилда неки эзгу тилак бор эрса, шу меҳмонга бағишланг, дўстлар — юртнинг фидойиси, ўзбекнинг паҳлавони бўлсин!..

Одам қаерда туғилса шу жойга меҳр қўяди, дейишади. Рост. Бу меҳр ўхшашсизлиги, рангинлар ичра рангинлиги, бетакрорлиги билан ягонадир. Қанча уринмайлик ушбу ҳиссиётнинг асл моҳиятини тушуниб етолмаймиз, аммо юртни озгина кўрмасак, уни қўмсай бошлаганимизни сезамиз, холос. Айни шу сабабдан ҳам инсоннинг киндик қони тўкилган жойгина унинг чексиз муҳаббатига сазовор бўлади.

РИВОЯТ. Бир қараганда бош-кети йўқдек туюлувчи улкан саҳронинг чеккасидаги тепаликда қароқчилар тўдаси яшар экан. Кунларнинг бирида улар катта карвонни қўлга тушириб, ўзларига улкан имо-рат қурдирмоқ ниятида савдогару ҳунармандлардан иборат ҳисобсиз асирларни қурилишга сафарбар этишибди. Орадан ойлар ўтиб иморат битай деб қолганда, қароқчилар бошлиғининг олдига кийимлари юпун, озиб-тўзиб кетган бир асирни олиб келишибди.

— Иморатга ундан ўзга кўнглингдагидек нақш ўя олмагай бек, — дебди қароқчилардан бири асирга ишора қилиб. — Лекин ишлашдан бош тортаётир.

— Сабаб, — сўрабди бек ундан.

— Кетишга ижозат бер! Юртимни соғиндим, бек...

— Йўқ, — дебди бек. — Сен бизга жуда кераксан, эй наққош! Кўнглинг не истаса, айт, муҳайё қилурмиз. Хоҳласанг жавоҳир ол, фақат ватанингни унут!

— Бойликларинг юрагимдаги соғинч алангасининг тафтини боса олмагай, ахир.

— Бу ўткинчи ҳис, эй наққош! Менинг олтину жавоҳирларимнинг эса санаб саноғига етолмайсан.

Наққош асабий бош чайқаб дебди:

— Сен умринг бўйи дайдийсан, карвон талайсан. Қайда тунасанг, ватаним шунда дея ўйлайсан. Чунки қалбинг бўм-бўш. Бек, энди айтчи, бутун одамларинг билан бирлашиб ҳам юртим тупроғидан лоақал бир ҳовучининг зарраларини ҳисоблай оласанми? Йўқ! Ҳолбуки улар беҳисобдир...

Наққошнинг бу сўзлари бекни чуқур ўйга толдирибди. Анча вақт ўтгач, ниҳоят, узоқ давом этган сукутни унинг ҳаяжонли овози бузибди:

— Шу дақиқаданоқ озодсан!..

Ҳа, Ватан беқиёс бир сеҳрдирки, кишини ўзига тортмасдан қўймайди. Қуш парвозсиз яшай олмаганидек, одам юртсиз хотиржам ҳаёт кечира олмайди. У чексиз бир хотиржамлик, туганмас ҳузур-ҳаловатдир. Йўқса, Бобур олисда оҳ чекмаган, жаҳон кезган бобомиз Амир Темур барча гўшалардан жаннатмакон Самарқандни афзал билмас, Усмон Носир, Беҳбудий, Чўлпон ва Қодирийлар юртим дея ўзларини чўққа урмас эдилар. Халқимизнинг маърифатпарвар адиби Абдурауф Фитратнинг «Миррих юлдузига» номли шеърида ўша даврда жимжитлик бағрини парчалаб момогулдуракдек янграган шундай сатрлар бор:

Борми сенда бутун дунё тузугин,
Ўз қопчиғин тўлдирғали бузғанлар?
Борми сенда бир ўлкани ёндириб,
Ўз қозонин қайнатгувчи қоқонлар!

Буларнинг ҳаммаси озодлик ва муҳаббат, эътиқод ва меҳрни ўзида жам этувчи муқаддас сўз — Ватанга садоқат рамзидир.

Ўқитувчимизнинг бир гапи ҳали-ҳали ёдимдан чиқмайди: «Ҳарбий хизматга борганимда уйни шу қадар соғингандимки, ҳатто ҳовлимизда ўсган каттагина терак, доим унинг тагида турадиган эски самовар тушларимга кириб чиқарди. Бир сафар онамга «Ҳовлимиздаги теракнинг баргидан уч-тўрттасини конвертга солиб юборинг» деб хат ҳам ёзган эдим...

Рости, ўшанда биз ажабланган эдик. Баъзи болалар «домла латифа айтаяптилар, чоғи» дегандай бир-бирларига кулимсираб қараганлари ҳам эсимда. Балки онаизор ўғлининг «...уч-тўртта япроқни конвертга солиб юборишни унутманг», деган сўзларини ўқиб биз каби ажабланмагандир? Балким ўқитувчимиз қовжирай бошлаган япроқларни конвертдан олаётиб йиғлаб юборган, ҳойнаҳой, холи жой топиб ҳеч кимга кўрсатмай уни кўзларига суртиб, узоқ ҳидлагандир?

Ҳар бир сўзнинг маъно турланиши, жаранги ва ниҳоят киши қалбида ҳаяжон уйғотувчи ўз сеҳри бўлади. Имон, Дўстлик, Виждон, Армон... Бундай сўзларни яна давом эттириш мумкин. Уларни эшитганда ўзингизни бошқача ҳис қиласиз, вужудингиз дафъатан энтикиб тушганини сезмай қоласиз. Онгингиз айрича бир йўсинда қабул қилувчи Ватан сўзи ҳам шундай. У баайни майда тошлар орасидаги гавҳар, барча эзгуликларни ўзида акс эттирувчи ягона муқаддас Сўздир!

Ойбек ТЎРАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ДИЛ ДИЛГА ЯҚИН

Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси етти йил муқаддам «Наврўз» театр жамоаларининг фестивалини ўтказиш ташаббусини бошлаган эди. Бу ташаббусни қадимий Туркистон ҳудудида жойлашган қардош республикаларнинг театр арбоблари бажону дил қўллаб қувватладилар.

«Наврўз» фестивали туфайли театр соҳасидаги ҳамкорлик кучайди. Зеро, анжумандан кўзда тутилган мақсад ҳам шу эди. Ижодий мулоқотлар, баҳс ва изланишлар ўз самарасини берди. Янги-янги асарлар яратилди. Кейинчалик бу спектакллар хорижий мамлакатларда ҳам шуҳрат қозонди.

— Бу йил ҳам Ўзбекистон театр жамоалари анъанавий «Наврўз» фестивалини ўтказди, — дейди халқ артисти, Ўзбекистон театр арбоблари уюшмасининг президенти Бернора Қориева. — Унда вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасидан ўн тўрт ижодий жамоа иштирок этди. Анжуман мамлакатимиз театр жамоалари ўртасида ўтган бўлса-да, қардош республикалар билан ижодий ҳамкорлик унутилгани йўқ. Хусусан, туркманистонлик таниқли режиссёр Авлиё Қулиев Аброр Ҳидоятов номидаги ўзбек давлат драма театрида «Саҳродаги аёл» спектаклини тайёрлаб, томошабинларга ҳавола этди. Театр шу асар билан Харьковда ўтказилган халқаро анжуманда қатнашиб, катта муваффақият қозонди.

Яқинда Ўзбекистон театр арбоблари уюшмаси котибияти санъаткору ижодкорларни бир-бирларига яқинлаштирувчи халқаро «Наврўз» фестивалининг нуфузини кўтариш, уни яна минтақавий анжуманга айлантириш мақсадида Марказий Осиё мамлакатларининг театр арбоблари уюшмалари ва жамоат ташкилотларига мурожаат этди. Театр анжуманини «Туркистон — она юртимиз» умумий шиори остида ўтказишни мўлжаллаяпмиз.

Театр жамоаларининг яна бир анъанавий анжумани бор. У ҳам бўлса қўғирчоқ театрларининг халқаро фестивалидир. Ҳар икки йилда ўтадиган бу анжуманда барча Марказий Осиё республикалари фаол қатнашади. Шу йилнинг октябрь ойида у бешинчи маротаба Тошкентда ўтказилади.

Фестиваллардан мақсад — театрларда миллийликни тиклаш, бадиий талқинларни такомиллаштириш, шу билан бирга санъат воситасида халқларни яқинлаштиришдир. Бу йўлда анчагина ютуқларга эришилди. Марказий Осиёдаги ҳар бир театр ўзининг миллий руҳини ҳис қила бошлади. Энг асосийси, театр соҳасидаги мезон аниқланди. Саҳнада ўзимизнинг қозоқ, қирғиз, туркман, тожик биродарларимизга яқин бўлган қаҳрамонларимизни кўра бошладик. Чунки бизнинг урф-одатларимиз, удумларимиз ҳам бир-бирига ўхшаш. Саид Аҳмаднинг «Келинлар қўзғолони», Шароф Бошбековнинг «Темир хотин» асарлари асосида яратилган спектакллар Марказий Осиёнинг барча республикаларида мамнуният билан қўйилишининг боиси ҳам шунда. Улуғбек ҳақидаги спектаклимизни Қозоғистон ёки Қирғизистонга олиб борсак, олқишлар билан кутиб олиниши муқаррар. Ёки қозоқ санъаткорлари яратган «Абай» спектакли бизнинг ҳам дилимизга яқин.

Театр соҳасида ҳамфикрлик, ижодий ҳамкорликни янада ривожлантириш борасида баъзи мулоҳазаларимиз бор. Мамлакатимиз театрининг режиссёрлари қардош драматурглар асарларига тез-тез мурожаат этиб турса, улар билан ижодий мулоқотни янада мустаҳкамласа, яхши бўлар эди. Айниқса, илгари ўтказиб турилган ёш драматурглар минтақавий семинарини тиклаш лозим. Шу семинарлар чоғида янги асарлар билан танишиш, ўзаро асарлар алмашиш мумкин бўларди. Бир неча йил муқаддам Марказий Осиё республикалари ўртасида мувофиқлаштирувчи кенгаш тузилган эди. У республикаларда театр саҳнасини ривожлантиришга анча салмоқли ҳисса қўшганди. Бундай яхши анъаналар тикланса, театр санъатини ривожлантиришда катта аҳамиятга эга бўлар эди.

Хуллас, халқимиз бир экан, театрларимиз ҳам бир-бирисиз яшай олмайди. Ана шу оддий ҳақиқатни дилга жо этиб ишлаш барчамизнинг бурчимиздир.

(ЎзА).

ФЕРМАЛАР МУЛКДОРЛАРГА ЎТДИ

Мулк эгасини топгандагина ишда силжиш, меҳнатда унум бўлади. Қишлоқда иқтисодий ислоҳотни жадаллаштиришнинг энг қулай йўли мулкни эгаларига топшириш эканлиги аён бўлиб қолди. Андижон туманида бир йўла 5 та жамоа хўжалиги сут-товар фермаларини кимошди савдосига қўйилди. Чўлпон номли хўжаликнинг сут-товар фермасига дастлабки баҳо 4.801287 сўм белгиланганда, айримлар ажабланишди. Лекин бу ердаги 551 бош қорамол зотли, чорвачилик бинолари замонавий эди. Мулкнинг бозори чаққон бўлди. Хўжалик ўрамида яшовчи Абдумажид Туркбоев сўнгги нуқтани қўйди. Мулкни 8,5 млн сўмга сотиб олди. Умуман кимошди савдоси кўзда тутилгандан ҳам чўғлироқ натижа берди. Жами фермаларнинг бошланғич нархи 19 млн. 655 минг сўм бўлган бўлса, кимошди савдосида у 31 млн. 290 минг сўмга кўтарилди. Куни кеча Балиқчи туманида ҳам сут-товар фермалари мулкдорлар ҳукмига ҳавола этилди. Эндиги гап ишни юритишда.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

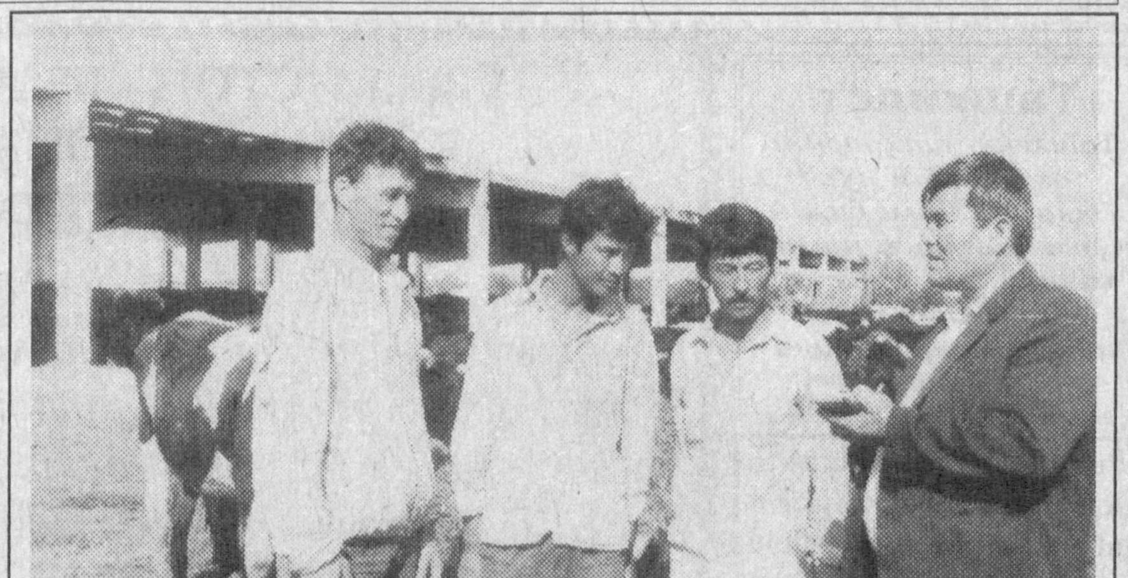

Сайхунобод туманидаги Турсунмат Ғуломов номли жамоа хўжалиги чорвадорлари боқишаётган 711 бош қорамолнинг 260 боши соғин сигирлардир. Шу кунларда ҳар бош сигирдан 9-10 кг сут соғиб олинаяпти. Йилнинг биринчи ярмида давлатга 150 тоннадан зиёд гўшт топширилди.

СУРАТЛАРДА: (чапдан) чорвадорлар К. Нишонов, А. Боймўминов, Ж. Мирзабеков, М. Турғунбоевлар; (пастда) А. Мамадалиев молларни озиқлантираяпти.

У. УСМОНОВ олган суратлар.

• *Гиёҳвандлик — иллат*

«ҚОРА ЛОЛА-95»

Гиёҳвандлик бутун жаҳон миқёсидаги муаммо. Уни истеъмол қилган одам борлиқни унутади, охир оқибатда оғу қурбонига айланади. Шу боис ҳам бу оғуни етиштириш ва истеъмол қилиш қонунда қатъий таъқиқланган. Лекин қонунлар устиворлигини тан олгиси келмай, мўмай даромад дардида бу жиноий кўчага кириб қолганлар орамизда учраб турибди.

Вилоят ички ишлар бошқармаси томонидан ўтказилган «Қора лола -95» тадбири чоғида кўкнори етиштириш билан шуғулланаётган бир қатор кимсалар аниқланди: жумладан Тўрақўрғон туманини Сайрам оқсоқоллар йиғини тасарруфидаги Набиев жамоа хўжалиги ҳудудида яшовчи, 1961 йилда туғилган Руҳитдин Қаҳҳоров ҳеч қандай фойдали меҳнат билан шуғулланмаслигига қарамай, уйидаги пиёз орасига 140 туп кўкнори экиб парваришлаётгани аниқланди ва ашёвий далил сифатида қўлга олинди. Шунингдек, Косонсой тумани Кўкимбой қишлоғилик нафақадаги онахон уйидаги кўкатлар орасида 560 туп, Норин тумани Ҳаққулобод шаҳар С. Адашев кўчаси 46-уйда яшовчи нафақахўр Исмоилова Гулшанбиби ҳовлисидаги саримсоқ пиёз орасига 180 туп кўкнори экилганлиги аниқланди.

Мингбулоқ туман Олтинкўл қишлоқ кенгаши ҳудудида яшовчи нафақахўр Тошбоева Собирахон ҳам уйидаги кўкатлар ичи «бўш қолмасин» учун 51 туп кўкнор ўстираётган экан...

Бу кўкнори ўсимликлари йўқ қилиб юборилди.

Х. ХОЛМИРЗАЕВ,
вилоят ИИБ ходими.
Наманган.

• *Хабарлар*

ДЕҲҚОН ҚУВОНЧИ

Қизилтепа туманидаги Қ. Қобилов номли жамоа хўжалигида барча деҳқонлар ўз томорқа хўжаликлари майдонларига ғалла экканлар.

И. Ҳожиев, С. Очилов, С. Бердиев кабилар ўз оила аъзолари билан томорқаларидан юқори ҳосил олиб, оила бюджетига яхшигина даромад келтирмоқда. Шуниси қувончлики, Қизилтепада бундай деҳқонлар сони йилдан-йилга кўпайиб бормоқда.

Э. ТЕМИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФАБРИКАДА МУЧАЛ ТЎЙИ

Шаҳрисабздаги пиллачилик фабрикасида корхонада меҳнат қилаётган ота-оналарнинг 61 нафар фарзандининг мучал тўйи ўтказилди. Ота-оналар қувончи бутун фабрика жамоасининг қувончига айланиб кетди.

Мучал тўйи ўтказилган болаларнинг ҳар бири номига жамғарма банкида омонат дафтарчалари очилиб, минг сўмдан пул қўйилди.

— Фабрика маъмурияти томонидан болалар номига қўйилган маблағ келгусида уларнинг шаклланишида кўмак бўлса ажабмас, — дейди Шаҳрисабз шаҳар ҳокими Азим Зайнутдинов.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Ҳамкасбларимиз байрами*

МАЪРИФАТНОМАНИНГ НУРАФШОН ЙЎЛИ

Газета — ноширлик йўли — маърифат йўли. Воҳа меҳнаткашларининг отахон газетаси — «Хоразм ҳақиқати»нинг шонли йўли буни яққол ифода этади. Унинг илк сони Хоразмдаги долғали инқилоб даври — 1920 йилнинг 8 мартида нашр этилганди.

Газетанинг дастлабки ва кейинги сонларини чоп этишга ўзбек матбаачилиги кашшофларидан бири Отажон Абдолов бош-қош бўлган. Ноширлик фаолиятини 1874 йили бошлаган бу муътабар инсон Хоразмда «Отажон босма» номи билан машҳур бўлганлигини одамлар то ҳануз айтиб юришади.

Воҳа қаламкашларининг ажойиб вакиллари жамлаган мазкур жамоа ҳозирги кунда истиқлолимиз ғоялари, демократиямиз тамойиллари, ҳур Ўзбекистоннинг ижтимоий ва иқтисодий сиёсатини изчиллик билан тарғиб этмоқда. Элюртнинг маънавий баркамоллиги йўлида қилинган самарали хизмат эса ҳамиша қадри-қимматини топаяпти. Газетанинг муносиб мукофотлари сони бу йил яна биттага кўпайди. Вилоят халқ депутатлари кенгаши ва ҳокимлигининг газетаси мамлакатимиз халқ хўжалиги, илму фани ва маданий ҳаётини ёритиш борасидаги муносиб фаолияти учун Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

Ҳамкасбларимиз куни кеча ажойиб сана — газетанинг илк сони чоп этилганлигининг 75 йиллигини тантанали нишонладилар. Газета тўйига вилоятнинг ҳамма шаҳар ва туманлари, шунингдек, қардош Туркманистон ва Қорақалпоғистондан ардоқли меҳмонлар ташриф буюришди.

Газета жамоаси, фаоллари ва муштарийларини вилоят ҳокими М. Жуманиёзов, жамоатчилик вакиллари, ижодкорлар самимий табрикладилар. Президентимиз И. А. Каримов имзо чеккан Фахрий ёрлиқ жамоага тантанали вазиятда топширилди. Тўй соҳиблари ўзларининг шаънига айтилган дил сўзларини истиқболдаги эзгу ишлар, жўшқин фаолият учун фарзу-қарз, мажбурият сифатида қабул қилдилар.

А. СОБИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Бугуннинг гапи*

БУ ЙИЛ ҲАМ ЎЗБЕКИСТОН ОРОМГОҲЛАРИДА 400 МИНГГА ЯҚИН БОЛА ДАМ ОЛАДИ

Болалар ёзги таътилини кўнгилдагидек ўтказишлари учун етарли шарт-шароит яратилганми? Мухбиримиз Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси бўлим бошлиғи М. ЭРБЕКОВга ана шундай саволлар билан мурожаат қилди.

— Республика ҳукумати болалар ёзги таътилини кўнгилдагидек ўтказишлари учун ўз вақтида чора-тадбирлар кўрганлигидан кўпчилик хабардор, албатта. Шу йилнинг 12 июнида Республика Вазирлар Маҳкамасида ана шу хусусдаги масала кўриб чиқилган эди. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимликларида бу борадаги ишларни назорат этиш учун махсус комиссиялар ташкил этилди. Улар, асосан, жойлардаги болалар оромгоҳларининг ҳолати, яратилган шарт-шароит, озиқ-овқат, транспорт таъминоти ҳамда тиббий хизмат масалалари билан шуғулланадилар.

— Мамлакатимизда қанча болалар оромгоҳлари мавжуд?

— 500 га яқин махсус стационар ва яна шунча миқдорда мактабгача ёшдаги болаларга мўлжалланган оромгоҳ бор.

— Айни пайтда уларнинг қанчаси фаолият кўрсатаяпти?

— Деярли ҳаммаси. Биз бу йил болаларнинг дам олиш муддатини уч мавсумга бўлдик. Биринчи мавсумда 110 минг, иккинчи мавсумда 160 минг, учинчи мавсумда эса 105 мингга яқин бола дам олиш имкониятига эга бўлади. Жорий йилда жами 380 мингга яқин боланинг ҳордиқ чиқариши кўзда тутилмоқда.

— Дам олиш йўлланмалари ота-оналарга оғирлик қилмайдими?

— Йўқ, транспорт хизматини ҳисобга олмаганда, у ҳар бир болага 80-120 сўмдан тўғри келаяпти. Менингча бу ҳозирги шароитда қиммат эмас.

— Дам олувчи болалар сони ўтган йилдагига нисбатан кам эмасми?

— Қарийб тенг. Ўтган йил ҳам 400 мингга яқин бола оромгоҳларимизда ҳордиқ чиқаришганди.

— Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Хоразм вилоятларида Орол фожеаси туфайли болаларнинг ҳордиқ чиқаришлари учун шароит яхши эмаслиги маълум...

— Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган йиғилишда ушбу масалага ҳам алоҳида эътибор қаратилганди. Мавсумда Қорқалпоғистон Республикаси ҳамда Хоразм вилоятидан 5 мингга яқин бола Тошкент шаҳри ҳамда вилоятларидаги болалар оромгоҳларида имтиёзли равишда дам оладилар.

— Мамлакатимиздаги барча болалар оромгоҳларида шароит бир хил, деб ўйлайсизми?

— Табиийки, бир хил, деб бўлмайди. Бу, биринчи галда, ўша оромгоҳларни оталиққа олган ёки бевосита, бунёд қилган ташкилот, муассаса, корхоналарнинг саъй-ҳаракатига боғлиқ. Лекин шундай болалар оромгоҳлари ҳам борки, рости, ҳамманинг ҳаваси келмай иложи йўқ. Бухоро вилоятидаги «Текстилкомбинат» ҳамда газчилар болалар оромгоҳлари, Пахтакор туманидаги «Табассум», Ғаллаорол туманидаги «Тинчлик», Тошкент вилоятидаги «Сумча», Тошкент шаҳридаги Гагарин ҳамда Комарова номидаги болалар оромгоҳлари ана шулар жумласидандир.

Маълумки, болаларнинг ёзги таътили сентябрь ойига қадар давом этади. Мен фурсатдан фойдаланиб, мамлакатимиздаги барча ота-оналарга севимли ва ёқимтой болажонларини оромгоҳларимизда дам олишга, ёзги таътилни маъзмунли ҳамда кўнгилдагидек ўтказишларига имконият яратиб беришларини истар эдим. Чунки, болалар келажагимиз, мустақил Ўзбекистоннинг ворисларидир.

Бугун улар қанчалик зийрак ҳамда идрокли бўлиб камол топсалар, эртанги ҳаётимиз янада чорағон ва истиқболли бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири
Исмат ХУДОЁРОВ
суҳбатлашди.

Мактублар... Редакциямиз почтасидан бир зум бўлса-да, уларнинг оқими узилмайди. Хатларнинг бирортаси одамни лоқайд қолдирмаслиги аниқ. Чунки уларда газетхонлар дарду аламлари, қувончу ташвишлари, орзу-умидлари мужассам. Мактубларга кўз югуртирганда мамлакатимизда амалга оширилаётган улуғвор ишлар, янгиликлар, яхшиликлар, муваффақиятлар бошида турган комил инсонлар фаолияти битилган сатрлар беихтиёр қалбингизни ғурурга тўлдиради.

МАКТУБЛАР ҲАЁТИМИЗ КЎЗГУСИ

УНГА ЭЪТИБОРСИЗЛИК, ЭЛГА ЭЪТИБОРСИЗЛИК БИЛАН БАРОБАР

— «Ўзгариш» жамоа хўжалигида меҳнаткашларнинг яхши дам олишлари ва унумли ишлашлари учун барча шароит яратилган,— деб ёзади мингбулоқлик Қосимжон Акбаров.— Барча шийпонларда ёрдамчи деҳқончилик ва чорвачилик хўжаликлари ташкил этилган. Бу ерда етиштирилган мева, сабзавот, резаворлар, гўшт, сут деҳқонлар жонига оро кирмоқда.

Яқинда мавжуд 19 та шийпонда тандир қурилди. Энди миришкорлар нонушта ва тушликда бўрсилдоқ нонлардан тановул этишяпти. Ҳатто аёллар шу ерда нон ёпиб, уйларига олиб кетишяпти.

Ўзгаришликлар тажрибаси кўпчиликни қизиқтириб қолди. Шунинг учун ҳам Мингбулоқ туман ҳокимлиги уни барча хўжаликларда кенг ёйишни тавсия этди. Ҳозирнинг ўзидаёқ «Наманган», «Хоразм», «Задарё» жамоа хўжаликларидаги дала шийпонларида ёрдамчи хўжаликлар ташкил этилди. Тандирлар сони олтмиштадан ошди».

Мана бу мактубни хоразмлик Ш. Жуманиёзов йўллаган. Унда жумладан шундай сатрлар бор: «Жонажон Ўзбекистонимиз иқтисоди тараққий этган давлатлар билан ҳамкорликни кенг йўлга қўяётгани туфайли ҳам жаҳон стандарти талаблари даражасида маҳсулот ишлаб чиқариш тобора кўпаймоқда. Яқинда Дўстлик шаҳрида қад ростлаётган «Мерседес-Бенц» корхонасида замонавий прицеп ва автореферижираторларни йиғиш бошлаб юборилди».

Шунингдек, Риштон туманидан А. Темиров, Гулистон шаҳридан Э. Дувланов, Наманган шаҳридан Т. Сулаймонов ва бошқалар ҳам жойларда олиб борилаётган ибратли ишлар ҳақида ёзиб, бундай тадбирлар, тажрибалар иқтисодиётни юксалтиришга ёрдам бериб, одамлар оғирини енгил қилишда муҳим роль ўйнаётганлигини таъкидлашган.

Очиғини айтганда, олинаётган хатларнинг аксариятини шикоят ва аризалар ташкил этади. Нега шундай, деган савол туғилиши мумкин. Сабаби жойларда меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини яхшилаш, маданий-маиший қулайликлардан баҳраманд бўлишларини таъминлашдек муҳим ишга панжа орасидан қараляпти. Одамлар маҳаллий идораларга қатнайвериб, ишлари битмагач, юқори ташкилотларга, хусусан республика газеталарига мурожаат қилишга мажбур бўлишяпти.

Масалан «Ёшлик» қишлоғи аҳолиси номидан 60 киши имзо чеккан хатда шундай дейилади: «Биз Ўзбекистон туманидаги «Тагоб» қишлоқ фуқаролар йиғини худудидаги «Ёшлик» қишлоғида истиқомат қиламиз. 1988 йили 67 оила тоғ ён бағридаги тошлоқ жойдан томорқага ер олган эдик. Амаллаб уйларимизни қуриб олдик. Ўша пайтда туман раҳбарлари бу ерда ҳамма қулайликларга эга бўлган истиқомат маскани яратамиз, деб ваъда беришганди. Аммо кейинчалик ваъдалар унутилди.

Орадан етти йил ўтса ҳамки, табиий газ, водопровод суви, радио тармоғи, телефон келмади. Замонавий мактаб, болалар боғчаси, бошқа маданий-маиший объектлар хизматидан бебаҳрамиз. Сув насос орқали берилади. У ҳам жуда оз миқдорда вақти-вақти билан берилгани туфайли томорқаларимиздаги экинлар қуриб қолаяпти. Бу ҳол қачонгача давом этаркин?».

Бундай зардали мактублар кўп. Хусусан, Чироқчи туманидаги «Коммуна» жамоа хўжалигидан 31 киши Хўжа Абдужаббор ва Комсомол қишлоқларига ҳамон табиий газ ва ичимлик суви етиб келмагани тўғрисида, Тошкент вилояти Зафар посёлкасидаги дўконлар кўпинча ёпиқ бўлиши туфайли аҳоли озиқ-овқат, нон ололмай қийналаётганини нафақахўр Ў. Раҳмонов, Бухоро гази жуда кўп вилоятларда порлаётганига қарамай Жондор туманидаги Гагарин номли жамоа хўжалигига етиб келмагани ҳақида Ҳ. Ёдгоров, Ургут туманидаги «Зарафшон» жамоа хўжалиги маъмурияти одамларнинг иш ҳақларини бир неча ойдан бери бермаётганлиги тўғрисида А. Маманов, Денов деҳқон бозорида сотувчилар ва харидорлар учун етарли шарт-шароит яратилмагани ҳақида Т. Норбоев, Ғиждувон туманида айрим нопок кишилар электр энергиясини ўғирлаётгани ҳақида Т. Мақсудовлар куйиниб мактуб йўллашган.

Келаётган мактубларнинг айримларида ижтимоий ҳаётдаги қатор муаммолар тилга олинибгина қолмай, уларнинг ечимларини кўрсатиб бераолганлиги билан ҳам аҳамиятлидир.

«Маълумки, Президентимиз ёш авлоднинг тарбияси, уларнинг жисмонан соғлом ўсиб-унишлари учун бор имкониятларни ишга солишни уқтирмоқда. Бунинг учун аввало мактабларда жисмоний тарбия ишлари ҳажмини кўпайтириш, унинг савиясини кўтариш керак, — деб ёзади Ўзбекистонда хизмат кўрсатган тренер Аъзамжон Шокиржонов ва доцент Клара Шокиржоновалар, — Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирлигининг маълумотларига қараганда республика аҳолисининг 40 фоизи болалардир.

Тошкент шаҳридаги болалар ва ўсмирлар ташҳис қўйиш ва маслаҳат бериш марказида пойтахт мактабларида ўқийдиган болалар соғлиғи текшириб чиқилганда, уларнинг бир қисмини саломатлиги кўнгилдагидек эмаслиги аниқланди. Қишлоқ мактабларида ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Мудофаа вазирлиги маълумотида эса ҳарбий хизматга чақирилувчиларнинг талай қисми жисмоний жиҳатдан талабга жавоб бермайди. Бунга асосий сабаб — мактабларда жисмоний тарбия соатларининг камлиги, ўқитувчиларнинг етишмаслиги оқибатида дарслар тўла ўқилмаётганидир. Шунга қарамай, айрим олимлар мактабларда жисмоний тарбия дарслари соатларини қисқартириш шиорини ўртага ташлашаяпти. Бу бизнингча, мутлақо нотўғри».

Шунингдек, Қуйи Чирчиқ туманидан У. Қўчқоров, Самарқанд туманидаги А. Усмонов, Янгиариқ туманидан А. Маткаримов, Пешку туманидан М. Саидов, Қамаши туманидан О. Қурбонов, Шайхонтоҳур туманидан А. Каримов, Ургут туманидан М. Олишова, А. Икромов туманидан Г. Алимова, Сирғали туманидан С. Раҳимова, Булунғур туманидан М. Аҳмедов, Олтиариқ туманидан М. Каримов ва бошқалар ҳам турли мавзуларда хат-хабарлар йўллашган.

Биз юртимизда рўй бераётган буюк ўзгаришларни қаламга олган, тараққиёт йўлига ғов бўлаётган нуқсонларни очиб ташлаган, рўй берган муаммолар ечимини кўрсатишга интилган газетхонларга миннатдорчилик билдириб, эл хизмати йўлидаги эзгу ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

ХАТЛАР, ШИКОЯТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ.

ФАХРИЙЛАРГА ТУРАР-ЖОЙ

Урганч тумани марказида 40 оилага мўлжалланган беш қаватли муҳташам бино фойдаланишга топширилди. Урганч уйсозлик комбинати қурувчилари бунёд этган бу уйдаги хонадонлар асосан уруш ва меҳнат фахрийларига берилди.

Диққат: ярмарка савдоси:

Ҳурматли корхона ва фирмалар раҳбарлари

20, 21 июль кунлари

"Ўзулгуржибиржасавдо" акционерлик ассоциациясининг республика товархомашё биржаси, "Ўзёғочқоғозсавдо" ва "Ўзкимёполимерсавдо" акционерлик уюшмалари биргаликда кимё, ёғоч ва қоғоз маҳсулотларини сотиш бўйича ихтисослашган ярмарка ва биржа савдосини ўтказади.

Имкониятни қўлдан бой берманг, азиз дўстлар!
Ярмарка ва биржа савдосига марҳамат қилинг!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 7-уй.
Телефонлар: 41-11-81, 41-18-21, 41-30-93.

ҲАМЮРТЛАРИМИЗ ХАЛҚАРО БАҲСЛАРДАЯМ БЎШ КЕЛИШМАЯПТИ

Спортчиларимизнинг халқаро майдонлардан зафар қозониб қайтишаётганлиги ҳақидаги хабарлар кейинги пайтларда таҳририятимизга кўплаб келаяпти. Навбатдаги ана шундай хушхабарни биз байдарка ва каноэ бўйича Россия пойтахтида ўтказилган «Москва катта регатаси» халқаро турниридан олдик. Ушбу мусобақада ҳамюртларимиз 12 та(!) медални қўлга киритишди. Каноэчиларимиз сардори Евгений Астанин 500 ва 1000 метр масофалар бўйича «Москва катта регатаси» турнирининг иккита «олтин» медалига сазовор бўлди. Унинг жамоадоши Геннадий Жўраев эса «бронза» медалини қўлга киритди. Байдаркачимиз Виталий Аносов аввалига 200 ва 500 метр масофа бўйича икки кишилик байдаркада Александр Колесников билан муваффақият қозонган бўлса, сўнг 1000 метрлик масофада ўзининг мусобақадаги учинчи «олтин» медалига эгалик қилди. Шунингдек, ҳамюртларимиз Д. Соченко, А. Шилин, В. Симаков, Е. Лебедева, З. Вязминалар ҳам турнирнинг совриндорлари бўлишди.

* * *

Пойтахтимизда қиличбозлик бўйича Ўзбекистон чемпионати якунланди. Биринчилик 18-20 июль кунлари Голландияда бўладиган жаҳон чемпионати олдидан қиличбозларимизни ўзига хос кўрикдан ўтказди. Шунингдек, чемпионат мамлакатимиз терма жамоаси аъзолари сафига аниқлик киритди. Рапира баҳсларида пойтахтлик Рифкат Рўзиев маҳорат кўрсатиб, терма жамоага асосий номзод эканлигини яна бир бор исботлади. У ўзининг рақобатдошлари Т. Алимов ва Ю. Безноздревларни ортда қолдиришга муваффақ бўлди. Аёллар баҳсида эса, С. Филимоновага тенг келадигани топилмади. Унинг дугонаси Г. Зокирова ҳам яхши натижага эришиб жаҳон чемпионатида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Шунингдек, рапира бўйича Ю. Безноздрев, шамшир бўйича К. Конавалов, шпага бўйича Д. Томашевский, Э. Красикова, В. Сосин жаҳон чемпионатида республикамиз қиличбозлик спорт шарафини ҳимоя қиладиган терма жамоа аъзолигига номзод спортчилар деб топилди.

* * *

Осиё қитъасининг греко-рим ва эркин кураш бўйича энг кучли полвонлари бу сафар Филиппин пойтахтига тўпланишди. Ўн биринчи марта ўтказилган қитъа биринчилигида юртимиз полвонлари муваффақиятли қатнашишди. Вакилларимиз Осиё чемпионатининг 4 та «кумуш», 2 та «бронза» медалини қўлга киритишди. Мураббийлар юнон-рим кураши усталари Баҳодир Қурбонов (62 кг) ва Дмитрий Коршуновдан, айниқса, юқори натижа кутишганди. Бироқ барча босқичдан муваффақиятли ўтган Баҳодир финалда XII Осиё ўйинларининг ғолиби кореялик спортчига ютқазиб қўйди. Дмитрий ҳам финалда айнан Корея полвонидан мағлубиятга учради. XII Осиё ўйинлари совриндори бўлган яна бир ҳамюртимиз Григорий Пуляев (68 кг) эса учинчи ўринни эгаллади. Эркин курашчилар баҳсларида Моис Ибодов ва Рамиль Исломов терма жамоамиз ҳисобига қитъа чемпионатининг «кумуш», Руслан Хинчагов «бронза» медалларини тортиқ этишди. Эркин курашчиларимиз Атлантада ўтказилган жаҳон чемпионатига тайёргарликни бошлаб юборишди.

* * *

Республикамиз чим хоккейчилари собиқ Иттифоқ чемпионатида юқори натижалар кўрсатиб, спортсеварлар орасида ўз мухлисларига эга бўлишган. Шунинг учун бўлса керак гоҳида спортсеварлар таҳририятимизга қўнғироқ қилиб, мамлакатимизда айни пайтда чим хоккей қандай аҳволдалиги, мамлакат чемпионатида қандай натижалар қайд этилаётганлиги ҳақида маълумот бериб боришимизни сўрашади. Республикамизда бир нечта шаклланган кучли жамоалар бўлганлиги боис, чим хоккей СССР таназзули билан баъзи спорт турлари каби боши берк кўчага кириб қолмади. Ўзбекистон чемпионатлари қизғин курашларга бой бўляпти. Буни ўтган йили кузда бошланиб, ўтган ҳафта якунланган чемпионат ҳам кўрсатди. Мавсум давомида пешқадам тез-тез ўзгариб турди. Бухоронинг «Ситора» жамоаси 31 очко жамғариб, чемпионликни қўлга киритди. Энди бухоролик қизлар август ойида Кореяга йўл олишиб, Осиё чемпионлари кубоги баҳсларида қатнашишади. Чемпионатда «Андижанка» иккинчи, «Политотдел» учинчи ўринни эгаллади. Эркаклар баҳсида «Звезда» (Андижон) биринчи, Самарқанднинг «Шердор» клуби иккинчи поғонага кўтарилди.

* * *

Теннис ихлосмандларини юртимиз «биринчи ракетка» соҳиби Олег Огородовнинг Германияга жўнаб кетганлиги ҳақида хабардор қилган эдик. «Челенжер» тоифасига кирувчи профессионал теннисчиларининг халқаро мусобақасида қатнашган Олег ўз ҳисобига яна 42 рейтинг очкосини ёзди. У юртимизда ўтказилган «Буюк ипак йўли» сателлит мусобақаларидаги натижаларидан сўнг жаҳон теннисчилари рўйхатида 223-ўриндан 200-поғонага кўтарилган эди. Демак, энди ҳамюртимиз яна 15-20 поғонага кўтарилган бўлди. У Германияда италиялик Кампорезе, XII Осиё ўйинлари ғолиби хитойлик Б. Панни мағлубиятга учратди ва Вайден турнирида кучли саккизликка кириб, 15 очкога эга бўлди. Айзенах шаҳрида эса Олег Швейцария, Германия ва турнирнинг «биринчи ракетка»си соҳиби ҳисобланган аргентиналик теннисчиларни мағлубиятга учратиб, кучли тўртликка кирди. Лекин ярим финалда польшалик Ковальскига ютқазиб қўйди. Германия сафарида ҳамюртимизга дунёга танқли теннисчи ва мураббий Александр Метревели ҳамроҳлик қилди.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

"Ак-Нур"

қўшма корхонаси

Тошкентдаги омборидан ўн бир турдаги қоплама билан сирланган плитка ва шампунь, кондиционер сотади.
Тўлов шарти исталган шаклда.

Манзил: 700029, Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41, 9-қават, 901-хона.
Тел/факс: 32-58-79, 33-51-93.

Ташкилот

Тошкентдаги омбордан

янги жиҳоз — иш унумдорлиги 3240 идиш/соатга тенг бўлган 0,5 литрли шиша идишларига вино ва сув маҳсулотларини қуйиш ускунасини

сотади

Қуйиш ускунаси мажмуида идишларга автомат тарзда ёрлиқ ёпиштириш мосламаси ҳам бор. Ускунани жойлаштириш ва иш фаолиятини йўлга қўйишда ёрдамлашамиз.

Олдиндан тўлов - 50 фоиз.
Телефонлар: кундузига - 33-53-18
кечаси: 79-76-72.

Мурожаат учун тел.: 41-45-06, 41-55-36, 41-59-34.

Ташкилот

Тошкент шаҳридаги омборидан пул ўтказиш йўли билан Курск шаҳрида ишлаб чиқарилган "Россия" 6 СТ-60 аккумуляторларини сотади.

American Embassy is seeking candidates to fill the vacant position of *Computer System Manager*. The incumbent will be responsible for installation, operation, maintenance of the PC environment, e-mail system, local area network and for providing support to users.
Required skills: Working knowledge of ***DOS***, ***Word Perfect for Windows***, ***Microsoft Word***, ***Lotus 123*** or ***Microsoft Excel***, ***Paradox***, basic computer maintenance and networking, good working knowledge of the English language. Desired qualifications: B.A. degree in computer sciences with at least 2 years of related experience.
Applications (form are available in the Embassy) should be submitted with in ten days from the date of the address:
82, Chilanzarskaya St.., Tashkent.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девон ходимаси Валентина Смольяковага умр йўлдоши **Святослав СМОЛЬЯКОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ЎЗБЕКИСТОН - БЕЛОРУС ҚЎШМА КОРХОНАСИ

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС"

Тошкентдаги омборхонасидан МАЗ туркумидаги автомобилларини, МТЗ экскаваторлари ва тракторларини, автомобиллар ва тракторлар учун бошланғич бутликдаги

Д-243, Д-245, ЯМЗ-238-2М

дизель двигателларини сўмда пул ўтказиш йўли билан

СОТАДИ

Нархлари заводникидан арзон.

Манзил:
Тошкент ш., Ш. Руставели кўчаси, 140—уй.
Алоқа учун телефон:
(3712) 50—06—13.

"Ўзбекмашсервис": Тошкентдаги омборхонасидан маҳсулотлар сотади.

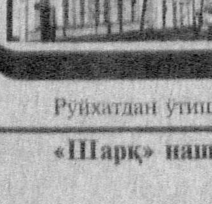

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-65;
Маънавият 36-35-60;
Ахборот 36-29-89;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

• **МАНЗИЛИМИЗ:**
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — Э. Болиев.
Навбатчи — Л. Қўчқорова.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 0303. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 **Босишга топширилди — 20.10.**

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Босишга топшириш вақти—21.00 1 2 3 4 5 6